

Piiri pieni pyörii

Lasten lauluperinteen ylläpitäminen varhaisiänmusiikkikasvatuksessa

Sara Niskanen

Opinnäytetyö

Joulukuu 2017

Kulttuuriala

Musiikkipedagogi (AMK), musiikin tutkinto-ohjelma

Tekijä(t) Niskanen, Sara	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Joulukuu 2017
	Sivumäärä 45	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Piiri pieni pyörii Lasten lauluperinteen ylläpitäminen varhaisiänmusiikkikasvatuksessa		
Tutkinto-ohjelma Musiikin tutkinto-ohjelma		
Työn ohjaaja(t) Leena Pantsu		
Toimeksiantaja(t)		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Lasten lauluperinteestä on tehty vain vähän aiempaa tutkimusta. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää perinteisten lastenlaulujen käyttöä varhaisiän musiikinopetuksessa sekä asenteita niiden käyttöä kohtaan. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys muodostuu seuraavista käsitteistä: varhaisiänmusiikkikasvatus, perinteiset lastenlaulut, ympäristön ja kulttuurin vaikutukset lapsen äänen kehitykseen sekä musiikki- ja kulttuuri-identiteetin muodostumiseen vaikuttavat tekijät. Lisäksi teoriaosuudessa nostetaan esiin aiempaa tutkimustietoa varhaisiänmusiikkikasvatuksen laulunopetuksen historiasta, nykypäivästä sekä lasten vanhempien suhtautumisesta perinteisiin lastenlauluihin.</p> <p>Laadullisen kyselytutkimuksen tarkoitus oli selvittää vastaus seuraaviin tärkeimpiin tutkimuskysymyksiin: Mikä on haastateltavien varhaisiän musiikinopettajien mielipide lasten perinnelaulujen käyttöä kohtaan? Miten lapset ja vanhemmat suhtautuvat perinteisiin lastenlauluihin haastateltavien varhaisiän musiikinopettajien mukaan? Mitä perinteisiä lastenlauluja haastateltavat ovat käyttäneet opetuksessaan lukuvuonna 2016–2017?</p> <p>Kyselytutkimukseen osallistui 37 varhaisiän musiikinopettajaa. Kyselytutkimuksessa nousi selvästi esiin suosituimpia opetuksessa käytettyjä perinteisiä lastenlauluja ja käytetyn ohjelmiston ominaisuuksia. Kyselytutkimus osoitti, että perinteisiä lastenlauluja käytetään edelleen varhaisiän musiikinopetuksessa. Lapset, vanhemmat ja erityisesti isovanhemmat kokevat perinteiset lastenlaulut tutuiksi ja turvallisiksi.</p> <p>Perinteiset lastenlaulut ovat monipuolisia, pedagogisesti monikäyttöisiä ja laadukkaita. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että perinteiset lastenlaulut ovat säilyttäneet asemansa varhaisiänmusiikkikasvatuksen työvälineinä.</p>		
<p>Avainsanat (asiasanat) varhaisiänmusiikkikasvatus, varhaisiänmusiikkikasvatuksen historia, lastenlaulu, lastenlauluperinne, lapsen äänen kehitys, musiikki-identiteetti, kulttuuri-identiteetti</p>		
Muut tiedot		

Author(s) Niskanen, Sara	Type of publication Bachelor's thesis	Date December 2017 Language of publication: Finnish
	Number of pages 45	Permission for web publication: x
Title of publication A small circles is spinning Preserving traditional children's songs in early childhood music education		
Degree programme Bachelor of Culture and Arts, Music Pedagogue		
Supervisor(s) Pantsu, Leena		
Assigned by		
Abstract <p>Previous research on traditional children's songs is very limited. The purpose of this study was to examine how traditional children's songs were used in early music education and the attitudes towards their use. The theoretical framework of the study consists of the following concepts: early childhood music education, traditional children's songs, the effects of the environment and culture on the development of a child's voice and the factors that constitute the musical and cultural identity of a person. In addition, the background section introduces previous research on the history and current situation of vocal teaching in early music education. The background part also discusses research on parents' attitudes towards traditional children's songs.</p> <p>The purpose of the qualitative survey was to find the answer to the most important research questions: What is the attitude of the interviewed early childhood music teachers towards traditional children's songs? What is the attitude of children and parents towards the use of traditional children's songs according to the interviewees? Which traditional children's songs did the interviewees use in education during the academic year 2016-2017?</p> <p>37 early childhood music teachers responded to the survey. The survey indicated clearly which traditional children's songs were the most popular in teaching and what kind of features they had. The survey revealed that traditional children's songs were still used in early music teaching. Children, parents and especially grandparents regarded traditional children's songs as familiar and safe. Traditional children's songs are diverse, pedagogically versatile and of high quality. Based on the results, it can be stated that traditional children's songs have retained their place as teaching tools in early music education.</p>		
Keywords/tags (subjects) early music education, early music education history, children's song, children's song tradition, child's voice development, music identity, cultural identity		
Miscellaneous		

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Teoreettinen viitekehys	6
2.1	Mitä on varhaisiän musiikkikasvatus?	6
2.2	Perinteisen lastenlaulun määritelmä	8
2.3	Ympäristön ja kulttuurin vaikutus lapsen äänen kehitykseen	9
2.4	Musiikki- ja kulttuuri-identiteetin muodostuminen	11
3	Aiemmat tutkimukset	13
3.1	Väitöskirja laulutunnin ulkoisesta ja sisäisestä rakenteesta	13
3.2	Tutkimus lasten lauluopetuksen ominaispiirteistä: 7-12-vuotiaiden lasten lauluohjelmiston valinta	14
4	Tutkimuksen toteuttaminen	16
4.1	Kohderyhmä	17
4.2	Aineiston analysointi	17
4.3	Eettisyys ja luotettavuus	18
5	Kyselytutkimustulosten yhteenveto	20
5.1	Mitä perinteisiä lastenlauluja haastateltavat varhaisiän musiikinopettajat ovat käyttäneet opetuksessaan lukuvuonna 2016–2017?	20
5.2	Mikä on haastateltavien varhaisiän musiikinopettajien mielipide lasten perinnelaulujen käyttöä kohtaan?	24
5.3	Miten lapset ja vanhemmat suhtautuvat perinteisiin lastenlauluihin haastateltavien varhaisiän musiikinopettajien mukaan?	27
6	Pohdinta	31
6.1	Perinteisten lastenlaulujen hyödynnettävyys opetuksessa	31
6.2	Tutkimusprosessi	35
	Lähteet	37
	Liitteet	40
	Liite 1. Saatekirje	40

Liite 2. Kyselykaavake	41
Liite 3. Haastateltavien listaamat perinteiset lastenlaulut	42

Taulukot

Taulukko 1. Yli kaksi kertaa opetuksessa käytettyjä perinteisiä lastenlauluja lukuvuonna 2016-2017.	21
Taulukko 2. Sosiologisten taustamuuttujien ryhmittely ja niiden suhde käytettyyn perinteiseen lastenlauluohjelmistoon.	23

1 Johdanto

Olettamukseni on, että perinteiset lastenlaulut ovat jäämässä unholaan, ja että harva opettaa niitä enää uusille sukupolville. Perinteiset lastenlaulut ovat minulle hyvin tuttuja omasta lapsuudestani ja ehkä myös siksi niiden vieminen uusille sukupolville tuntuu tärkeältä. Ritva Ollaranta ja Maija Simojoki (1989, 91) muistelevat kiitollisina, kuinka heidän isovanhemmiltaan on jäänyt monipuolinen ja rikas laulu- ja loruperinne. Tähän voin yhtyä myös omalla kohdallani. Vanhempani ja isovanhempani ovat muistelleet ja opettaneet meille lapsille ja lastenlapsille entisajan lauluja, loruja ja viisauksia, unohtamatta kaikenlaisia vitsauksia.

Ollaranta ja Simojoki ovat jo 80-luvun lopulla kirjoittaneet, kuinka vanhemmat ovat alkaneet kaipaamaan entisaikojen tervettä kykyä arvostaa yksikertaisia ja pieniä asioita, kiireettömyyttä ja tervettä väsymystä kiireisen työpäivän jälkeen (Ollaranta & Simojoki 1989, 92). Tähän voimme varmasti edelleenkin yhtyä, kiireisen ja suorituskeskeisen yhteiskunnan keskellä. Myös varhaisiän musiikkikasvatuksen kohdalla kallis ja rikas musiikki perintömme on noussut tietoisuuteemme yhä enenemissä määrin (Ollaranta & Simojoki 1989, 92). Tätä perinnettä pyritäänkin säilyttämään aktiivisesti, nimittäin yksi tärkeistä varhaisiän musiikkikasvatuksessa olevista tavoitteista opetus suunnitelman mukaan on säilyttää historia ja kulttuuri elinvoimaisena (Opetushallitus. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2005). Tässä tutkimuksessa käytän opetussuunnitelman perusteista lyhennettä OPS.

Käytän itse opetuksessa perinteisiä lastenlauluja ja niiden käyttö on tuttuuden vuoksi helppoa. Perinteiset lastenlaulut saa aikaan nostalgiaa, jonka uskon lasten vanhempienkin kokevan. Ne ovat lisäksi tuttuja ja turvallisia. Ammattilaisena pyrin opetuksessa käytettävien laulujen ja lorujen monipuolisuuteen, jotta ohjelmistossa olisi tasapuolisesti uudempaa ja vanhempaa lastenmusiikkia, sekä mahdollisimman kattavasti eri musiikkityylejä. Omalta puoleltani voin tuoda opetukseen erityisesti klassisen musiikin osaamista ja kiinnitän myös huomiota omaan mahdollisimman luontevaan laulutekniikkaan klassisenlaulun ammattilaisena.

Oletin etukäteen, että kaikki tietävät mitkä ovat perinteisiä lastenlauluja, mutta niiden määrittäminen oli aika haastavaa. Ne ovat sellaisia kansanmusiikin ja klassisen musiikin omaisia, joissa ei näy vielä populaarimusiikin vaikutteet. Ahola (2010, 8) oli

määritellyt perinteisen lastenmusiikin ulottuvan 70-80-luvun taitteeseen, jonka jälkeen tapahtui murrosvaihe. Tässä vaiheessa voisin kuitenkin todeta, että tämä raja on määrittelystä huolimatta melko häilyvä. Kuinka voisin väittää, että vuonna -81 sävelletty lastenlaulu ei olekaan enää perinteinen lastenlaulu? Johonkin raja on kuitenkin vedettävä.

Idea aiheeseeni on lähtöisin laulunopettaja Susanna Tuhkalalta, joka ehdotti minulle perinteisiä lastenlauluja koskevaa aihetta jo opintojeni ensimmäisinä vuosina. Opinnäytetyöni aihe on jalostunut aiemmin kirjoittamani artikkelin, "Onko perinteisillä lastenlauluilla tulevaisuutta?" pohjalta, jonka laatimiseksi teetin kyselykartoituksen varhaisiän musiikkikasvatuksen opiskelijoille. Siitä tulleet tulokset eivät kuitenkaan kertoneet koko totuutta. Olin listannut kyselyyn valmiiksi kymmenen perinteistä lastenlaulua, ja opiskelijat olivat hyvin todennäköisesti käyttäneet niiden lisäksi muitakin perinteisiä lastenlauluja kuluneen lukuvuoden aikana. Lisäksi opiskelijat pitävät määrällisesti vähemmän opetusta verrattuna työelämässä oleviin opettajiin. Tämän artikkelin kirjoittaminen ja siihen liittyvän kyselykartoituksen laatiminen olivat siis oiva ponnahduslauta alkaa työstämään aihetta syvemmin, tehdä laajempi tutkimus ja koota tieto oppinnäytetyöksi.

Oppinnäytetyössäni selvitän laadullisen kyselytutkimuksen avulla perinteisten lastenlaulujen käyttöä varhaisiän musiikinopetuksessa, sekä niiden käyttöön liittyviä asenteita. Selvitän tutkimuksessani, mitä perinteisiä lauluja kyselytutkimukseen vastanneet 37 varhaisiän musiikinopettajaa ovat käyttäneet opetuksessaan viimeisen lukuvuoden 2016–2017 aikana, kulkeutuvatko lastenlauluperinteet opettajien kautta uusille sukupolville, pitävätkö opettajat perinteisten lastenlaulujen käyttöä tärkeänä ja millaisen vastaanoton opettajien tekemien havaintojen perusteella perinteiset lastenlaulut ovat saaneet lapsilta ja lasten vanhemmilta. Teettämässäni kyselyssä selviää myös, nouseeko vastauksissa esille joitakin suosikkilauluja, joita useimmat vastanneista ovat käyttäneet. Lisäksi pohdin millaisia ominaisuuksia käytetyllä ohjelmistolla on, onko sosiologisilla taustamuuttujilla vaikutusta perinteisen lauluohjelmiston käyttöön. Tutkimukseni teoreettinen perusta muodostuu seuraavista käsitteistä: varhaisiänmusiikkikasvatus, perinteiset lastenlaulut, ympäristön ja kulttuurin vaikutukset lapsen äänen kehitykseen, sekä musiikki ja kulttuuri-identiteetin muodostumi-

seen vaikuttavat tekijät. Lisäksi olen pohtinut muutamia tärkeitä seikkoja aikaisemmin tehdyistä tutkimuksista, jotka sivuavat tutkimustani. Erityisesti minua kiinnostavat lasten lauluohjelmiston valintaan vaikuttavat seikat, lastenlaulujen historia sekä vanhempien suhtautuminen perinnelauluihin.

2 Teoreettinen viitekehys

Tässä luvussa käsittelen kysymystä mitä on varhaisiän musiikkikasvatus sekä tarkastelen varhaiskasvatuksen ja varhaisiän musiikkikasvatuksen historiaa. Lisäksi määrittelen perinteiset lastenlaulut: Millaisia ominaisuuksia perinteisillä lastenlauluilla on? Mistä perinteiset lastenlaulut ovat lähtöisin? Käsittelen myös ympäristön ja kulttuurin vaikutusta lapsen äänen kehitykseen sekä lapsen musiikki- ja kulttuuri-identiteetin muodostumista.

2.1 Mitä on varhaisiän musiikkikasvatus?

Varhaisiän musiikkikasvatuksen tarkoituksena on tukea lapsen kognitiivista, emotionaalista, motorista ja sosiaalista kehitystä musiikin avulla (Opetushallitus. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2005). Kokonaisvaltaisen musiikillisten taitojen ja tietojen rakentamisen kautta lapselle syntyy kiinnostus musiikkiharrastusta kohtaan ja sitä kautta kulttuuriseen osallisuuteen. Lasten osallisuudella on suuri merkitys, jolloin lapsi saa vaikuttaa oppimiseensa ja ryhmän toimintakulttuuriin. Lähestymistapa musiikkiin on kokonaisvaltainen ja eri ilmaisun muotoja yhdistelevä. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 344-345) Musiikkikasvatuksen yleisiä musiikillisia tavoitteita ovat muun muassa melodisen ja harmonisen ajattelun kehittyminen, musiikillisen muodon hahmottaminen, rytmitajun ja rytmii-kan kehittyminen, oma musiikillinen keksintä, musiikkitiedollisten valmiuksien perustanluominen, oman maan ja muiden maiden musiikkikulttuureihin tutustuminen, omien taiteellisten kokemusten syntyminen musiikin parissa ja lapsen oman musiikki- maun kehittymisen edistäminen. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 354-355)

Musiikilla on ollut suuri merkitys myös suomalaisessa lastentarhaopetuksessa ainsa- perustamisvuodesta 1888 lähtien. Tärkeitä musiikillisia tavoitteita lastentarha- työssä olivat rytmitaju, äänten erottelukyky, laulutaito, musiikillinen ilmaisu, soitin- taidot, musiikin peruskäsitteet ja improvisointi. Näiden lisäksi kuuntelu, keskitty- minen, ilmaisukyky, rentoutuminen, mielikuvitus ja tunne-elämä kehittyvät. Lastentar- hatyössä käytettiin myös monitaiteellisia työ- ja ilmaisutapoja, kuten maalaamista musiikin mukaan, sekä vaalittiin kulttuuriperinteitä kansanlaulujen ja perinteisten las- tenlaulujen avulla. (Hänninen & Valli 1986, 59, 176-178.)

Vuonna 1973 ruvettiin lastentarhoja nimittämään päiväkodeiksi sekä lastenhoitoa yksityiskodeissa perhepäivähoidoksi (Ollaranta & Simojoki 1989, 159). Uusimmassa päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa toteutettavassa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2016, 10, 42) varhaiskasvatuksen musiikillisen ilmaisun tavoitteena on musiikillisten elämysten mahdollistaminen ja kiinnostuksen herättäminen musiikkia kohtaan. Leikinomaisen musiikillisen toiminnan kautta kehittyvät valmiudet hahmottaa musiikkia sekä äänen kestoa, tasoa, sointiväriä ja voimaa, jossa tärkeässä osassa on kuunteleminen ja ääniympäristön havainnointi. Toimintatapoja ovat laulaminen, loruilu, erilaisten soittimien kokeilu, musiikinkuuntelu ja liikkuminen musiikin mukaan. Musiikillisenä tavoitteena on myös saada kokemusta perussykkeestä, sanarytmeistä ja kehosoitamisesta. Kuvallisen ilmaisun ja tanssin tavoitteena on rohkaista lasta ilmaisemaan musiikin herättämiä tunteita ja ajatuksia, jossa tärkeässä osassa on mielikuvituksen käyttö. Yhdessä tekeminen ja pienimuotoiset esiintymiset mahdollistavat onnistumisen ilon kokemukset. Monipuolisen taiteen ja kulttuurin kokemukset auttavat lasta ymmärtämään taiteen ja kulttuuriperinnön merkitystä ja arvoa. (Opetushallitus. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita vaalimme myös varhaisiän musiikkikasvatuksessa. Nykyisessä yleisen ja laajan oppimäärän OPS:ssa painottuu kulttuuriperinteen jatkumisen tärkeys, mutta uudistuksen alla olevassa yleisen oppimäärän OPS:ssa ja julkaistussa luonnoksessa mainitaan vain, kuinka musiikkiharrastus asettuu osaksi elävää ja toimivaa musiikkikulttuuria. Selitys tälle löytyi laajan oppimäärän OPS:sta, jonka tavoitteiden mukaan tekemisen ja osallisuuden kautta edistetään oppilaan ymmärrystä käsittää musiikin merkityksiä kulttuurin kokonaisuuteen kuuluvina ilmiöinä. (Opetushallitus. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2005, 2017; Opetushallitus. Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2002, 2017.)

Musiikkileikkikoulussa annetaan musiikin ryhmäopetusta alle kouluikäisille (Musiikkileikkikoulut – varhaisiän musiikkikasvatus 2007). Musiikkileikkikoulu on tarkoitettu 0–7 -vuotiaille lapsille, joista nuorimmat voivat olla kolmen kuukauden ikäisiä. Yli 3-vuotiaat lapset käyvät musiikkileikkikoulussa yleensä yksin, ja sitä nuoremmat käyvät yhdessä vanhemman tai muun aikuisen kanssa. Tunnit kestävät pääsääntöisesti 30–45 minuuttia. 7-vuotiaille lapsille tarkoitettut soittomuskarit voivat kuitenkin kestää 60

minuuttia. Opetusryhmät pyritään muodostamaan niin, että kussakin ryhmässä on suunnilleen saman ikäisiä lapsia. Ryhmissä on yleensä 5–12 lasta ja tunneilla käydään 1–2 kertaa viikossa. Odottaville äideille järjestetään mammamusikareita. (Leppänen 2010, 120.) Puhekielessä musiikkileikkikoulusta käytetään sanaa ”muskari”.

Musiikinopettaja Sirkka Valkola-Laine perusti Suomen ensimmäisen musiikkileikkikoulun vuonna 1958 oman kotinsa lastenkamariin Helsinkiin. Myöhemmin Sirkka Valkola-Laineen musiikkileikkikoulun toiminta laajeni ja hän muodosti myös soitinryhmiä. 60-luvulla musiikkileikkikoulut alkoivat yleistyä. Suomeen perustettiin useita yksityisiä musiikkileikkikouluja ja seurakunnan musiikkikerhoja. Kuopion musiikkiopistoon perustettiin musiikkileikkikoulu vuonna 1960 ja Helsingin musiikkiopistoon vuonna 1964. Suur-Helsingin musiikkiopistoon ja Munkkiniemen ja Käpylän musiikkikouluihin musiikkileikkikoulut perustettiin vuonna 1965. (Ollanranta & Simojoki 1989, 160–161.)

2.2 Perinteisen lastenlaulun määritelmä

Aholan mukaan (2010, 8) perinteiset lastenlaulut ulottuvat parinsadan vuoden takaa 60–70-luvun taitteeseen, jonka jälkeen lastenmusiikissa on alkanut murrosvaihe. Murrosvaiheessa lastenmusiikki on uudistunut ja ottanut vaikutteita taidemusiikista, jazzista, afroamerikkalaisesta rytmimusiikista sekä erilaisista etnisistä tyyleistä (Henriksson 2010, 156-157). Ensimmäiset painetut lastenlaulut Suomessa on tehty 1700-luvun loppupuolella, minkä jälkeen niiden painaminen on yleistynyt. Laulujen sanoituksista välittyä ajan kulttuuri, silloinen kansallisuusaate ja yleissivistävän koulutuksen uudistus. Samaan aikaan Suomeen levisi myös kuorolaulu Saksasta ja Ruotsista. (Häyrynen 2010, 36-37.) Useat perinteiset lastenlaulut ovatkin tulleet Suomeen lastentarhaliikkeen mukana Saksasta tai Ruotsista (Lielähti, 2010). Ensimmäinen varhaiskasvatukseen suunnattu kirja ilmestyi Suomessa jo ennen lastentarhaopetuksen alkamista: E.A. Hagforssin teos "Lastentarhan lauluja" julkaistiin vuonna 1871 (Häyrynen 2010, 41). Samana vuonna (1892) kun lastentarhaopettajakoulutus perustettiin Suomessa, ilmestyi Sofie Litheniukselta teos "Pieniä lauluja ja leikkejä kansankouluja ja lastentarhoja varten" (Häyrynen 2010, 41; Lielähti 2010).

Leppänen (2010, 72) viittaa Jalkasen tekstiin, jonka mukaan hän jaottelee suomalaiset lastenlaulut neljään aikakauteen. Ensimmäinen aikakausi oli 1800-luvun lopulla, jolloin perinteisistä kehto- ja leikkilauluista sovellettiin lauluja kansakoulujen käyttöön. Nämä laulut ovat edustaneet aikansa kansallisromanttista tyyliä. Seuraava aikakausi ajoittuu 1920-luvulle, jolloin lastenlauluissa näkyi viihde- ja iskelmämusiikin vaikutteet. Kolmas aikakausi sijoittuu 1970-luvulle, jolloin lastenmusiikki uudistui ja monipuolistui. (Leppänen 2010, 72.)

Tällöin myös lastenkulttuuriin ja lapsilähtöisyyteen alettiin kiinnittää huomiota ja kansalliset perinnelaulut nousivat jälleen kunniaan (Hongisto-Åberg, Lindeberg-Piironen & Mäkinen 1993, 107.) Neljänteen aikakauteen vaikuttavat 1990-luvulla ilmestyneet lastenlaulukirjat ja erityisesti vauvoille suunnatut laulukirjat. Näissä korostuvat vauvan ja vanhempien välinen vuorovaikutus ja yhteys, jota laulun ja musiikin avulla luodaan. Laulut, leikit ja lorut tuovat myös arjen keskelle kotiaskareisiin ja hoivatilanteisiin paljon iloa. (Leppänen 2010, 72.)

2.3 Ympäristön ja kulttuurin vaikutus lapsen äänen kehitykseen

Lapsen kognitiivinen kehitys vaikuttaa kykyyn omaksua kulttuurille tyypillisiä melodioita ja intervaleja (Peltomaa 2010, 179). Kognitiivisella kehityksellä tarkoitetaan tiedon vastaanottamiseen, käsittelyyn ja varastoitumiseen liittyvää kehitystä (Saarniaho, 2005). Intervallit muodostuvat kahdesta peräkkäisestä sävelestä, joiden suhde toisiinsa määrittelee sen, mikä intervalli on kyseessä (Joutsenvirta & Perkiömäki, 2008). Fyysinen kehitys eli mm. äänentuottoelimistön kehitys taas vaikuttaa siihen, kuinka lapsi oppii tuottamaan näitä kulttuurilleen ominaisia melodioita. Lapsen kehittymiseen vaikuttaa perimä ja tietysti ympäristö. Lapsi havaitsee ääniä jo kohdussa, joten jos ympäristö tuottaa musiikillisia virikkeitä riittävästi, voi tästä jo alkaa musiikillinen enkulturaatio eli musiikkikulttuurin sisäistäminen. Länsimaisesta musiikkikulttuurista lapsi omaksuu kasvaessaan pikkuhiljaa tonaalisen musiikin perussäännöt. (Peltomaa 2010, 179-180.) Tonaalisuus tarkoittaa sitä, että sävelmällä on hahmotettavissa sävellajituntu (Joutsenvirta & Perkiömäki, 2008). Jokaisesta laulusta löytyy sävellaji. Nämä lauluissa esiintyvät sävellajit ovat muodostaneet kullekin musiikkikulttuurille ominaiset melodiset piirteensä, joten jokaisessa musiikkikulttuurissa on havaittavissa

tietylainen tonaalisuus, joka siis määrittelee osittain musiikkikulttuuria. Ympäristö ja kulttuuri vaikuttavat lapsen äänen kehitykseen jo varhain, joten lasten kulttuuriperinteen vaaliminen varhaisiän musiikinopetuksessa edesauttaa musiikkikulttuurin sisäistämistä ja kulttuuriympäristöön juurtumista.

Lapsen laulun kehitys alkaa jo ensimmäisistä jokelteluista, melodian ylös- ja alaspäisestä liikkeestä, ja etenee siitä pikkuhiljaa tarkemman melodian ja intervallien oppimiseen. Alle vuoden ikäisellä esiintyy tyypillisimmin alaspäisiä astekulkuja ja rajoittuneita melodian kaarroksia, eikä lauluissa ei ole selkeää sävellajia. Kaksivuotiaalla esiintyy jo paljon intervaleja, kuten sekunteja, terssejä ja jopa kvartteja ja kvinttejä. Lisäksi tässä iässä lapsi alkaa omaksua kulttuurille tyypillisiä piirteitä ja melodioita. (Peltomaa 2010, 181-184.)

Kolmevuotias saattaa jo yhdistää useita fraaseja niin, että sävellaji säilyy fraasien sisällä, mutta ei välttämättä välillä. Lapsi pystyy kuitenkin toistamaan pääpiirteittäin opitun laulun. Neljävuotiaalla alkaa muodostumaan taito havaita diatonisen asteikkorakenteen poikkeavat sävelet. (Peltomaa 2010, 186-187.) Diatoninen asteikko muodostuu seitsemästä peräkkäisestä sävelestä, jotka ovat tietyssä suhteessa toisiinsa ja nousevat yleensä asteittain ylöspäin. Tämän asteikon ulkopuolelle jäävät sävelet koetaan tälle sävellajille vieraaksi, jolla tarkoitetaan asteikkorakenteesta poikkeavia säveliä. (Joutsenvirta & Perkiömäki, 2008) Lauluista irrallaan olevat intervallit eivät kuitenkaan ole vielä tarkkoja, mutta tutuissa lauluissa olevat intervallit saatetaan laulaa hyvinkin tarkkaan. Kolme-neljävuotias pystyy havaitsemaan atonaalisia sävelkulkuja tutuista lastenlauluista, mikä tapahtuu enkulturaation ansiosta. (Peltomaa 2010, 187.)

Diatonisen asteikon poikkeavuudet lapsi havaitsee noin neljän vuoden iässä (Peltomaa 2010, 187). Neljä- viisivuotias pystyy jo parhaimmillaan säilyttämään sävellajin fraasien sisällä ja välillä. Viiden-kuuden vuoden iässä lapselle alkaa muodostumaan kyky hallita sävellajeja niin, että sävellaji säilyy samana koko laulun ajan. Tässä vaiheessa lauluissa ilmenee myös diatoninen asteikko. Kuusivuotias pystyy laulamaan melodian oikein. (Peltomaa 2010, 187-189.) Laulujen ja sävelmien oppiminen ja omaksuminen tapahtuvat siis pienissä palasissa, joita opitaan pikkuhiljaa yhdistämään toisiinsa. Näistä muodostuu kokonainen laulu. Laulun kehittymisen prosessissa

on koko ajan mukana enkulturaatio, joten sillä on merkitystä millaiselle musiikille me lapset altistamme.

2.4 Musiikki- ja kulttuuri-identiteetin muodostuminen

Musiikki on elävä kulttuurin muoto, joka on muodostunut esimerkiksi rituaalimusiikin, joikaamisen, tanssimisen ja sävellysten muistiinmerkitsemisen myötä ja ovat kuuluneet ihmisen elämään ja kulttuuriin jo aikojen alusta. Musiikkikulttuurien toimintatavat ovat kulkeneet perinnetietona sukupolvelta toiselle. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 22)

Kulttuuri muodostuu siitä mitä ihmiset kulloinkin tekevät, sekä liikkeestä ja vuorovaikutuksesta kansakuntien sisällä ja välillä. Musiikin elementit toimivat vuorovaikutuksen pohjana, jolloin se on osa kommunikaatiota. Musiikki toimii kulttuurikanavana ihmisten, taidealueiden, eri kulttuurien ja kansakuntien välillä. (Lindeberg-Piironen & Ruokonen 2017, 23) Campbellin (1998, 179) mukaan enkulturaatio alkaa lapsilla jo ennen koulua, jolloin he oppivat kulttuurinsa arvot ja ilmentymät, mukaan lukien kielen ja musiikin.

Suomalaista kansallisidentiteettiä ja kansallistunnetta on vahvistettu ja vahvistetaan edelleenkin taiteen keinoin. Jyväskylässä vuonna 1844 järjestettiin laulujuhlat, jotka ovat olleet merkittävä tapahtuma kansallisidentiteetin muodostumiselle ja vahvistumiselle. Musiikilla on yhä edelleen suuri merkitys kansallisidentiteetin vahvistamisessa. Perinteisen musiikin ja valitettavasti populaarimusiikin varjoon jäävän klassisen musiikin huomioiminen on tärkeää, koska niiden juurilta etsitään kansallista yhtenäisyyttä. Oman kulttuuriperinnön tunteminen tukee kulttuuri-identiteetin muodostumista. (Louhivuori 2009, 18-19.) Mielestäni tästä syystä on tärkeää käyttää perinteisiä lastenlauluja varhaisiän musiikinopetuksessa. Myös Walkerin (2009, 439) mukaan musiikki on lapsen vakaan kulttuuri-identiteetin muodostumisen kannalta yksi tärkeimmistä elementeistä, vaikka kulttuuriperinteisiin liittyviä elämäntapoja ei enää vaalittaisikaan arjessa. Mielestäni varhaisiän musiikkikasvatus on merkittävä osa musiikki- ja kulttuuri-identiteetin muodostumista, sillä se alkaa jo ennen lapsen syntymää.

Laulamisella on ilmaistu tunteita jo kautta aikojen. Sillä on nähty olevan ihmisiä yhdistäviä tekijöitä ja sillä on voitu luoda hyvää tunnelmaa. Laulaminen siis auttaa meitä muodostamaan kulttuuri-identiteettiämme, siirtämään perinteitä uusille sukupolville ja oppimaan uutta muiden maiden kulttuurista. Erityisesti varhaisiän musiikinopettajilla, varhaiskasvattajilla ja koulumaailmassa työskentelevillä opettajilla on suuri vastuu oman äänenkäytön ja laulamisen esimerkin antamisesta ja rohkaisemisesta lauluäänen monipuoliseen käyttöön. Laulaminen, niin kuin puhuminenkin, on osa luonnollista tapaa käyttää ääntä. Laulaminen on yksi tapa ilmaista itseään. (Hongisto-Åberg, Piironen & Mäkinen 1993, 106.)

Muista kulttuureista lähtöisin olevat lapset ja vanhemmat voivat oppia paljon suomalaisen kulttuurin erityispiirteitä lastenmusiikin ja erityisesti perinteisen lastenmusiikin kautta. Sama pätee toisin päin, jolloin meille vieraasta kulttuurista tulleen lastenmusiikin ja erityisesti perinteisen lastenmusiikin tavoin voidaan antaa hyvät lähtökohdat uusien kulttuurien kohtaamiselle. (Louhivuori 2009, 17.)

Lastenkulttuuria pidetään varsin nuorena ilmiönä. Entisaikaan lapsille on laulettu paljon samoja lauluja kuin muutenkin on ollut tapana laulaa. Kaikenlaiset lorut, hokemat ja kehtolaulut ovat syntyneet lasten tarpeiden tyyntelyyn, lohduttamiseen tai naurattamiseen. Viime vuosikymmeneen asti perinteet kulkeutuivat luontevasti sukupolvelta toiselle. Yhteiskunnan rakennemuutosten myötä lisääntynyt teknologian käyttö vaikuttaa yksilön kykyyn vastaanottaa perinteitä, säilyttää niitä tai siirtää niitä eteenpäin. Yksilön vieraantuminen omasta instrumentistaan vaarantaa perinteisten laulujen, lorujen ja leikkien asemaa. Toisin sanoen lauluäänen luonteva käyttäminen ja käsillä koskettaminen saattavat nykyään tuntua vierailta. Varhaiskasvattajien tehtävänä on siis tietoisesti pitää näitä edellä mainittuja teemoja pinnalla, opetella ja ylläpitää niiden käyttöä. (Ollaranta & Simojoki 1989, 120.) Näin ollen pidän erityisen tärkeänä ammattimaista, asiantuntevaa ja monipuolista varhaisiän musiikkikasvatusta, sen koulutusta ja kehittämistä.

3 Aiemmat tutkimukset

Tässä luvussa esittelen aikaisempaa tutkimustietoa, jotka sivuavat laulun kulttuuriperinteiden jatkuvuutta laulunopetuksen näkökulmasta. Ensimmäinen tutkimus käsittelee Katri-Helena Rautiaisen kirjoittamaa väitöskirjaa laulutunnin ulkoisesta ja sisäisestä rakenteesta, josta olen poiminut perinteisiä lauluvalintoja koskevia näkökulmia. Toinen tutkimus käsittelee Susanna Tuhkalan kirjoittamaa opinnäytetyötä lasten laulopetuksen ominaispiirteistä ja 7-12-vuotiaiden lasten lauluohjelmiston valinnasta. Olen poiminut lasten lauluohjelmiston valintaan vaikuttavia näkökulmia perinteisten laulujen osalta.

3.1 Väitöskirja laulutunnin ulkoisesta ja sisäisestä rakenteesta

Katri-Helena Rautiaisen kirjoittama väitöskirja käsittelee laulutuntien ulkoista ja sisäistä rakennetta seminaareissa 1893–1941 luvulla ja erityisesti lehtorien Aksel Tördnuddin ja Wilho Siukkosen pedagogista suuntautumista. Tördnudd käytti lauluvalinnoissaan kansanlauluja ja Siukkosen vanhojen laulujen lisäksi uusia lauluja, joissa kummankin kohdalla vaikuttaa oman ajan henki. Tördnuddin laulukirja sisälsi kotiseutu- ja isänmaahenkisiä lauluja, jotka kuvaavat ajan henkeä ja isänmaallisuutta ja hänen ansionaan pidetään kansanlauluperinteen jatkuvuutta laulunopetuksessa. Siukkosen laulukirjoissa oli useita musiikkiliikuntaan soveltuvia lauluja, kuten Talvilaulu, Lumihiutaleitten laulu, Helmikuu on tullut, Tiaisen konsertti, Keijujen karkelo ja Sinivuorten yö. Lisäksi Siukkonen oli kiinnostunut ulkomaalaisten säveltäjien säveltämistä lauluista, ja hänen laulukirjoistaan löytyykin esimerkiksi saksalaisia, ruotsalaisia ja virolaisia lauluja. Siukkonen oli kirjoittanut laulukirjaansa lauluja matalampiin sävellajeihin, jotta lauluja olisi helpompi laulaa. Lisäksi Tördnuddin ja Siukkosen aikaan alkoi kehitys lapsikeskeisestä lähestymistavasta kouluissa kuten myös laulunopetuksen saralla. (Rautiainen 2003, 13, 87, 199-203.)

Rautiaisen väitöskirjassa minua kiinnosti edellä mainittujen asioiden lisäksi sen aikaiset laulut, joita Tördnudd ja Siukkonen opetuksessaan käytti. Edellä mainitsemani muutamat Siukkosen laulukirjan sisältämät laulut ovat säilyttäneet asemansa tähän

päivään asti. Laulut ovat minulle tuttuja, joista myös Talvilaulua olen käyttänyt opetuksessa. Lisäksi Siukkonen oli kirjoittanut monet laulut matalampiin sävellajeihin, joka on mielenkiintoista, koska olen usein kiinnittänyt huomiota perinteisten laulujen korkeisiin sävellajeihin. Sopiva sävellaji onkin hyvä huomioida omassa opetuksessa, sekä myös sanoitusten kohdalla laulujen tarinan sopivuus ja ymmärrettävyys.

3.2 Tutkimus lasten lauluopetuksen ominaispiirteistä: 7-12-vuotiaiden lasten lauluohjelmiston valinta

Susanna Tuhkala (2016) on kirjoittanut opinnäytetyönsä lasten lauluopetuksen ominaispiirteistä ja 7–12 -vuotiaiden lasten lauluohjelmiston valinnasta. Opinnäytetyö käsittelee lasten lauluohjelmistoa ja laulunopetusta. Tuhkala kertoo, että lapset saavat valita lauluohjelmistoaan mieltymystensä mukaisesti, mutta vaatii ohjelmistoon muutaman perinteisen lastenlaulun ja kansanlaulun. Näitä periaatteita työssään hän vaalii sen takia, että perinteinen musiikkikulttuuri säilyisi lastenlaulujen, sekä myös kansanlaulujen osalta. Lisäksi hän on kokenut perinteisten laulujen olevan tärkeitä lapsille, koska laulut ovat olleet myös vanhemmille tuttuja. Tuhkala selvittää työssään lauluoppilaiden vanhempien osaamista ja suhtautumista perinnelauluihin, koska niillä on merkitystä myös lapsen musiikilliseen ympäristöön. Lapset kokivat mieluisaksi keskustella vanhempien kanssa heille lapsuudestaan tutuista lauluista. Tuhkala pitää annettua tehtävää tärkeänä, koska sen kautta saadaan myös vanhemmat mukaan lasten harrastuksiin. Lisäksi Tuhkalan tekemän tutkimuksen mukaan 7-12-vuotiaiden lasten kohderyhmässä lapset valitsivat laulutunneilleen pääasiassa nykyajan populaarimusiikin mukaisia lauluja ja vain vähän lastenlauluja, perinteisiä lastenlauluja tai kansanlauluja. Lisäksi Tuhkala selvitti työssään lasten laulunopetuksen parissa työskentelevien opettajien sävellajin valintaa, josta tuli myös kiinnostavasti esille se, kuinka osa käytti helposti laulettavaa äänialaa. Osa taas piti laajan äänialan harjoittamista tärkeänä, kuten tutkimukseen osallistunut musiikkipedagogi ja lastentarhaopettaja Terhi Orpana, jonka mukaan kirkas ääniala on lapselle luonteva ja siksi sen harjoittaminen on tärkeää. (Tuhkala 2016, 1-3, 8-9, 49-52, 72-74.)

Pidän laajan äänialan harjoittamista myös itse tärkeänä asiana. Erityisesti klassisenlaulun ammattilaisena kiinnitän siihen paljon huomiota muskareissa, jotta mahdollis-

taisin monipuolisen äänialan käytön lapsille. Huomioin monipuolisen äänialan käyttämisessä tietysti lasten iän ja äänenkehityksen. Mainittakoon kuitenkin, että tämän edellä mainitun aiheen tarkastelu vaatisikin jo toisen opinnäytetyön.

Lapsille annettu tehtävä selvittää vanhempien perinteisten lastenlaulujen osaamista ja tuntemusta oli erityisen kiinnostavaa lukea. Selvitin omassa kyselytutkimuksessani myös lasten vanhempien suhtautumista perinteisiin lastenlauluihin, vaikkakin havainnot lasten vanhemmista ovat tehneet kyselyyn vastanneet varhaisiän musiikinopettajat.

4 Tutkimuksen toteuttaminen

Opinnäytetyöni on laadullista tutkimusta, jota Tuomi ja Sarajärvi (2009, 28) luonnehtivat ilmiötä ymmärtäväksi tutkimukseksi. Tutkimuksen lähdeaineisto toimii pohjana tutkimusaineistolle, eli siis teoreettisena pohjana teettämäni laadullisen kyselytutkimuksen analysoinnissa. Analysoitava tutkimusaineisto on kirjallista ja itse kerättyä empiiristä aineistoa. Kirjallinen avoimia kysymyksiä sisältävä puolistrukturoitu kyselytutkimus on teetetty 37:lle varhaisiän musiikinopettajalle. Lisäksi olen määritellyt kyselykaavakkeeseen perinteiset lastenlaulut, sekä kertonut tutkimuksen tarkoituksen ja tavoitteet saatekirjeessä (Liite 1). Laadullisena tutkimusstrategiana käytän tapaustutkimusta, koska tutkittava ilmiö on ainutlaatuista ja tutkimuksella on sosiokulttuurinen merkitys.

Tarkoitukseni on selvittää laadullisen kyselytutkimuksen avulla käyttävätkö varhaisiän musiikinopettajat opetuksessaan perinteisiä lastenlauluja, onko tämän tutkimuksen mukaan lastenlauluperinteillä tulevaisuutta. Lisäksi selvitän kyselytutkimuksen avulla haastateltavien mielipiteitä perinteisiä lastenlauluja kohtaan, sekä millaisen vastaanoton perinteiset lastenlaulut ovat saaneet lapsilta ja vanhemmilta heidän tekemien havaintojen mukaan. Lisäksi selvitän kyselytutkimukseen vastanneiden taustatiedoista iän ja kauanko he ovat toimineet varhaisiän musiikinopettajina, näkövätkö näillä sosiologisilla taustamuuttujilla olevan vaikutusta perinteisten lastenlaulujen käyttöön ja asenteisiin.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Mikä on haastateltavien varhaisiän musiikinopettajien mielipide lasten perinlaulujen käyttöä kohtaan?
2. Miten lapset ja vanhemmat suhtautuvat perinteisiin lastenlauluihin haastateltavien varhaisiän musiikinopettajien mukaan?
3. Mitä perinteisiä lastenlauluja haastateltavat ovat käyttäneet opetuksessaan luvulla 2016–2017?
 - Nouseeko käytetystä ohjelmistosta esille suosikkilauluja?
 - Millaisia ominaisuuksia käytetystä ohjelmistosta nousee esille?
 - Onko sosiologisilla taustamuuttujilla vaikutusta perinteisen lauluohjelmiston käyttöön?

4.1 Kohderyhmä

Valitsin kohderyhmäksi työelämässä olevia varhaisiän musiikinopettajia. Kyselytutkimukseen osallistuneet ovat eri ikäisiä ja eri puolella Suomea asuvia. Tutkimusjoukon keräsin tuntemistani varhaisiän musiikinopettajista, Facebookista Ideoita lasten kanssa musisointiin-ryhmän jäsenistä, JaSeSoi Ry:n jäsenistä, sekä Varhaisiän musiikinopettajat Ry:n jäsenistä. Lähetin saatekirjeen sähköpostitse ja kirjeessä olevan linkin kyselykaavakkeeseen, jossa pyysin heitä ilmoittamaan mahdollisesta osallistumisestaan minulle, sekä mahdollisten kollegoiden yhteystiedot, jotta voisin lähettää mahdollisimman monelle henkilölle kyselyn. Yhteystiedot keräsin Ideoita lasten kanssa musisointiin -ryhmästä lähettämällä ryhmän jäsenille henkilökohtaisen viestin. Viestin lähetin 82:lle henkilölle, jonka lisäksi JaSeSoi Ry:n sekä Varhaisiän musiikinopettajat Ry:n sihteerit jakoivat sähköpostitse saatekirjeeni yhdistysten jäsenille. Kyselytutkimukseen osallistui kaikkien edellä mainittujen tahojen kautta yhteensä 37 varhaisiän musiikinopettajaa.

Tutkittava joukko on valittu tarkoituksenmukaisesti varhaisiän musiikinopettajista, jotta kerättävä tutkimustieto olisi mahdollisimman luotettavaa. Kuitenkaan en voi olla varma, ovatko vastanneet saaneet varhaisiän musiikkikasvatuksen koulutuksen, koska kyselytutkimuksessa en selvittänyt heidän koulutustaan. Lähettämässäni saatekirjeessä olen ilmaissut etsiväni kyselytutkimukseen työelämässä olevia varhaisiän musiikinopettajia ja koska varhaisiän musiikinopettajana voi toimia kuka tahansa, voivat vastaajat siis työskennellä alalla ilman pätevää koulutusta. Kuitenkin katsoin, että koulutustaustalla ei ole oleellista merkitystä vastauksien luotettavuuden kannalta katsottuna.

4.2 Aineiston analysointi

Laadullisen kyselytutkimuksen analysointi ja päättely ovat induktiivista, eli aineistolähtöistä ja teoriaa luovaa. Tyypillinen näkökulma kyselylomakeaineiston analysoinnissa on fakta näkökulma, jota käytän myös tässä tutkimuksessa (Alasuutari 2011, 90). Etsin tutkimusaineistosta samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia. Aineiston analysoinnissa kiinnitän huomiota myös muutamiin sosiologisiin taustamuuttujiin, voi-

daanko kyselytutkimukseen vastanneiden iällä ja työkokemuksella nähdä olevan vaikutusta perinteisten lastenlaulujen käyttöön. Laadullisessa tutkimuksessa en pyri yleistettävyyteen pienen kohderyhmän vuoksi, jolloin kerätty tutkimusaineisto on ainutlaatuista. Tämän vuoksi laadullisessa analyysissä johtolankoina ei voi myöskään käyttää tilastollisia todennäköisyyksiä (Alasuutari 2011, 38).

Alasuutarin (2011, 38) mukaan laadullista tutkimustietoa analysoidaan usein kokonaisuutena. Analyysin tavoitteena minulla on ensin tutustua aineistoon ja tiivistää aineisto. Tämän jälkeen jakaa kokonaisuus pienempiin osiin, järjestellä ja luokitella aineistoa, sekä löytää sitä kautta aineiston keskeinen anti. Aineiston analysoinnin lähtökohtana minulla on etsiä aineistosta teemoja, jotka järjestelen tärkeysjärjestykseen, huomioiden tutkimuskysymykseni. Tämän teemoittelun pohjalta kokoan aineiston keskeisen annin, sekä nostan esille mahdolliset eroavaisuudet. Nämä vaiheet mahdollistavat keskustelun aineiston kanssa, eli analyttisten teemojen keskinäisen vertailun ja teoreettisten mallien muodostumisen, jolloin voin suhteuttaa tulokset aiempiin tutkimustuloksiin ja teoreettisiin keskusteluihin (Ruusuvoori, Nikander & Hyvärinen 2010, 10).

4.3 Eettisyys ja luotettavuus

Faktanäkökulmalle tyypillisenä piirteenä ja tärkeänä kriteerinä pidetään tutkimusaineiston luotettavuutta (Alasuutari 2011, 90-91). Tämän vuoksi en esitä kyselytutkimuksessa mihin pyrin kysymyksillä, jotta voitaisiin estää mahdollinen kaunistelu. Kyselytutkimus on teetetty anonyyminä, joten siitä ei voi päätellä kenenkään vastaajan henkilöllisyyttä, eivätkä ulkopuoliset voi yhdistää lukemiaan vastauksia keneenkään varhaisiän musiikinopettajaan. Koska tarkoitukseni on saada tieto myös asenteista perinteisiä lastenlauluja kohtaan, toivon että vastaukset ovat rehellisiä anonyymin kyselytutkimuksen vuoksi.

Luotettavuuden varmistamiseksi tarkoitukseni on varmistaa vastaajien listaamien laulujen sävellysvuodet, jotta ne täyttävät perinteisten lastenlaulujen kriteerit. Kriteerinä perinteisille lastenlauluille on kyselytutkimukseen tekemäni määritelmä perinteisten lastenlaulujen sävellysvuodesta, joka ulottuu parinsadan vuoden takaa 70-

80-luvun taitteeseen. Luotettavuuteen voi vaikuttaa käytettyjen perinteisten lastenlaulujen listaamisessa muistamattomuus, jos opettaja ei esimerkiksi merkitse ylös käyttämiään lauluja tai käytä tuntisuunnitelmia. Lisäksi käytettyjen laulujen listasta voi löytyä sellaisia lauluja, joiden säveltäjää tai sävellysvuotta en löydä, jolloin en voi varmistaa laulun kuuluvan perinteisiin lastenlauluihin.

Kyselytutkimuksessa en ole selvittänyt vastaajien koulutustaustaa, jolloin en voi tietää ovatko vastaajat saaneet varhaisiänmusiikkikasvatuksen koulutuksen. Luotettavuuteen voisi koulutustaustan puuttuessa vaikuttaa muskareissa käytettyjen laulujen monipuolisuuden puuttumiseen, jolloin ilman koulutustaustaa oleva ei välttämättä toteuta varhaisiänmusiikkikasvatusta koskevaa opetussuunnitelmaa. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteissa kuitenkin painotetaan monipuolisuutta, eli ei riitä, että käytät muskareissa ainoastaan perinteisiä lastenlauluja tai vastaavasti ainoastaan uutta lastenmusiikkia. Ollaranta ja Simojoki ovatkin huolissaan siitä, että epäpätevät opettajat voivat helposti aiheuttaa vahinkoa varhaisiän musiikkikasvatukselle. Suomen laissa ei ole määritelty sitä kuka on oikeutettu pitämään musiikkileikkikoulua. Yksityisillä musiikkileikkikouluilla tätä ei valvo kukaan, mutta musiikkioppilaitoksissa tasoa valvoo kouluhallitus ja musiikkioppilaitos itse. (Ollaranta & Simojoki 1989, 161.)

5 Kyselytutkimustulosten yhteenveto

Teettämäni kyselytutkimukseen vastasi 37 varhaisiän musiikinopettajaa. Haastateltavien ikähaitari on 25-62 vuotta, työelämässä he ovat olleet 1-38 vuotta. Kyselytutkimuksessa oli edellä mainittujen taustatietojen lisäksi kolme avointa kysymystä (Liite 2):

1. Mitä perinteisiä lastenlauluja olet käyttänyt lukuvuoden 2016-2017 aikana muskaritunneillasi?
2. Perustele, miksi käytät tai et käytä perinteisiä lastenlauluja? Onko niiden käyttö mielestäsi tärkeää?
3. Mikäli olet käyttänyt perinteisiä lastenlauluja muskaritunneillasi, millaisen vastaanoton ne ovat saaneet mielestäsi a) lapsilta b) vanhemmilta?

5.1 Mitä perinteisiä lastenlauluja haastateltavat varhaisiän musiikinopettajat ovat käyttäneet opetuksessaan lukuvuonna 2016–2017?

Haastateltavat varhaisiän musiikinopettajat olivat käyttäneet runsaasti perinteisiä lastenlauluja lukuvuoden 2016-2017 aikana. Ohjelmistossa olleita lauluja oli yhteensä 216, joita oli käytetty yhteensä 500 kertaa. Näin ollen 37 varhaisiän musiikinopettajaa olivat käyttäneet keskimäärin 13,5 laulua lukuvuoden aikana. Käytetyissä lastenlauluissa oli muutamia lauluja, joita en löytänyt lastenlaulukirjoista enkä musiikintietokannoista. Lisäksi listatuissa lauluissa oli muutamia lauluja, jotka olivat sävelletty 80-luvun jälkeen. Näitä lauluja oli kaikenkaikkiaan yhteensä 17, joita en siis voinut todeta perinteisiksi lastenlauluiksi (punaisella merkattu, liitteessä 3). Suurin osa lauluista oli mainittu vain kerran tai kaksi kertaa, joten nostan esille ainoastaan yli kaksi kertaa käytettyjä lauluja. Kaikki laulut ovat kuitenkin listattuna aakkosjärjestyksessä liitteessä 3.

Taulukko 1. Yli kaksi kertaa opetuksessa käytettyjä perinteisiä lastenlauluja luku-
vuonna 2016-2017.

3-4 kertaa	5-6 kertaa	7-8 kertaa	yli 10 kertaa
Aleksille taikinaa	Hansvilivili	Lintu lensi oksalle	Hämähämähäkki
Asikkalan puiset rat- taat	Hopoti hopoti hopoti- hoi	Pii pii pikkuinen lintu Piippolan vaari	Ihhahhaa Jänis istui maassa
Harakka huttua keittää	Hyppään tanssaan kul- tani kanssa		Körö körö kirkkoon Piiri pieni pyörii
Joulu on taas	Julupuu on rakennettu		Rati riti ralla Tuiki tuiki tähtönen
Kaksi pientä peikko- lasta	Keinustuoli		Ystäväni tuttavani
Kapo kapo karhun- poika	Kolme varista Konkkis		
Keli keli kettu	Leipuri hiiva		
Kiekkumarallaa	Pienen pieni veturi		
Kiinan keisari ratsastaa	Pienet sammakot		
Kilisee kilisee kulkunen	Talvilaulu		
Laiva			
Maijan karitsa			
Missä on peukalo			
Mörrimöykky			
Nuotan veto			
Oravan pesä			
Peipon pesä			
Porsaita äidin oomme kaikki			
Sairas karhunpoika			
Sano sano todella			
Satu meni saunaan			
Saunavihdat			
Soudetaan			
Syysretki			
Tikan tanssi			
Tonttu lähti matkaan			
Tuu tuu tupakkarulla			
Täti Monika			
Yht. 28 laulua	11 laulua	3 laulua	8 laulua

Suurin osa yli 3 kertaa lukuvuonna 2016-2017 käyttämistä perinteisistä lastenlauluista ovat ”ikivihreitä” lastenlauluja, jotka jostakin syystä pitävät pintansa runsaan uuden lastenlauluohjelmiston rinnalla (Taulukko 1.). Haastateltavien perusteluista ja mielipiteistä perinteisen lastenlauluohjelmiston käyttöä kohtaan nousi useaan kertaan esille laulut Hämähämähäkki, Ihhahhaa, Körö körö kirkkoon, Leipuri hiiva, Piipolan vaari, Piiri pieni pyörii, Talvilaulu, Tuiki tuiki tähtönen ja Tuu tuu tupakkarulla. Näitä haastateltavat perustelivat aina toimiviksi. Nämä laulut lapset ja aikuiset osaa- vat ennestään, koska ovat laulaneet niitä todennäköisesti kotona tai esimerkiksi päiväkodeissa. Lisäksi haastateltavat kertoivat, että lauluissa on hauskat leikit; esimerkiksi lauluissa Hämähämähäkki ja Tuiki tuiki tähtönen, joissa lisäksi harjoiteltava hienomotoriikka haastaa jopa vielä kouluikäisetkin. Usean haastateltavan mukaan lauluissa on myös hauskat sanat, eivätkä laulut ole monimutkaisia, mutta tuovat silti haastetta esimerkiksi laajan äänialan harjoittamiselle (Hämähämähäkki). Lisäksi muutama haastateltavista mainitsi, että moni edellä mainituista lauluista toimivat hyvänä metodilauluna, sekä myös muodon hahmottamisen opettelussa (esimerkiksi ABA-muoto).

SOSIOLOGISET TAUSTAMUUTTUJAT

Vertailin myös sosiologisten taustamuuttujien vaikutusta perinteisten lastenlaulujen käytön määrään (Taulukko 2.). Iällä ja työelämässä olevien vuosien määrällä ei vaikuttanut olevan suurta merkitystä perinteisten laulujen runsaaseen tai vähäiseen käyttöön. Merkittävin löytö kuitenkin vertailujeni perusteella oli 37:stä vastaajasta 9 vastaajan ryhmä (Ryhmä 3.), jotka olivat iältään yli 35 vuotiaita. He olivat käyttäneet yli 20 perinteistä laulua lukuvuoden 2016-2017 aikana ja he olivat olleet työelämässä 8-38 vuotta. Toisin sanoen runsaasti perinteisiä lastenlauluja käyttäneet olivat yli 35-vuotiaita. Kuitenkin vastaajia oli 37, joista myös yli 35-vuotiaita ja reilusti yli 10 vuotta työelämässä olleita oli käyttänyt perinteisiä lastenlauluja tasaisesti 1-48 laulua lukuvuoden 2016-2017 aikana. Näin ollen ei voi todentaa, että yli 35 vuotiaat haastateltavista käyttävät perinteistä lastenlauluohjelmistoa runsaasti, koska osa oli käyttänyt

myös keskiarvoa vähemmän perinteisiä lastenlauluja. Havaittavissa ei ollut suurta eroa myöskään nuorempien alle 30-vuotiaiden ja alle 5 vuotta työelämässä olleiden varhaisiän musiikinopettajien kohdalla, heidän kohdalla perinteisiä lauluja oli käytetty vaihtelevasti 1-14 lukuvuoden 2016-2017 aikana. Kuitenkaan nuorempien ikäryhmien kohdalla perinteisten lastenlaulujen käyttö ei ylittänyt yli viittätoista laulua, eli heidän kohdallaan toteutuu todennäköisesti monipuolinen lastenlauluohjelmisto, tasavertaisesti uuden ja vanhan lauluohjelmiston käyttö. Yhteenvedona voisin sanoa, että runsaasti yli 20 perinteistä lastenlaulua lukuvuoden 2016-2017 aikana oli käyttäneet ainoastaan yli 35-vuotiaita varhaisiän musiikinopettajia.

Taulukko 2. Sosiologisten taustamuuttujien ryhmittely ja niiden suhde käytettyyn perinteiseen lastenlauluohjelmistoon.

RYHMÄ/HENKILÖÄ	IKÄ	LAULUJEN MÄÄRÄ	TYÖSSÄOLOAIKA (VUOTTA)
Ryhmä 1. (13 henk.)	25-54	5-9	2-30
Ryhmä 2. (10 henk.)	26-60	10-16	1-34
Ryhmä 3. (9 henk.)	35-62	19-48	8-38
Ryhmä 4. (5 henk.)	27-60	alle 5	3-30

Suurin joukko vastaajista muodostui (Ryhmä 1., 13 henkilöä) 25-54 vuotiaista, jotka olivat käyttäneet 5-9 laulua ja olivat olleet työelämässä 2-30 vuotta. Toiseksi suurin joukko muodostui (Ryhmä 2., 10 henkilöä) 26-60 vuotiaista, jotka olivat käyttäneet 10-16 laulua ja olivat olleet työelämässä 1-34 vuotta. Kolmanneksi suurin joukko muodostui (Ryhmä 3., 9 henkilöä) 35-62 vuotiaista, jotka olivat käyttäneet 19-48 laulua ja olivat olleet työelämässä 8-38 vuotta. Yksi haastateltavista oli käyttänyt 48 perinteistä lastenlaulua lukuvuoden 2016-2017 aikana ja yksi haastateltavista 38 laulua, loput haastateltavista alle 32 laulua. Viimeinen ryhmä (Ryhmä 4., 5 henkilöä) olivat iältään 27-60 vuotiaita, jotka olivat käyttäneet alle 5 laulua ja olivat olleet työelä-

mässä 3-30 vuotta. Ainoastaan yksi haastateltavista oli käyttänyt vain yhtä perinteistä lastenlaulua lukuvuoden 2016-2017, loput haastateltavista lauluja kolme tai enemmän. Yhtä laulua käyttänyt haastateltava kertoi vähäisen perinteisen lastenlauluohjelmiston käytön syyksi kausittaisen käytön, jolloin lukuvuonna 2016-2017 hän keskittyi uudempaan lastenlauluohjelmistoon.

5.2 Mikä on haastateltavien varhaisiän musiikinopettajien mielipide lasten perinnelaulujen käyttöä kohtaan?

Haastateltavien joukosta nousi hyvin vahvasti esille myönteinen mielipide perinnelaulujen käyttöä kohtaan. Suurin osa kertoi pitävänsä tärkeänä kulttuuriperinteen säilyttämistä ja perinnelaulujen opettamista uusille sukupolville. Yksi haastateltavista kuvaili:

”Koen perinteen jatkumisen tärkeänä ja perinteisten lastenlaulujen maailman hellänä, kuvailevana ja mukavana”.

Lisäksi moni kertoi pitävän monipuolista ohjelmistoa tärkeänä, niin että muskareissa käytetään sekä vanhaa että uutta lauluohjelmistoa. Esille tuotiin myös kokemus siitä, että perinteisiä lauluja on kiva ottaa ohjelmistoon menevän uudemman lastenlauluohjelmiston sijaan, sekä sen olevan myös yleissivistävä teko. Näin kirjoitti yksi haastateltavista:

”Uudet laulut luovat myös perinteitä ja joistakin lauluista on muodostumassa jo klassikkoja”.

Lisäksi mainittiin saman aiheisen uuden ja vanhan ohjelmiston käyttö, joka toi monipuolisuutta muskareihin perinteisen ja uuden lastenlauluohjelmiston välille.

KOETTUJA HAASTEITA

Esille tuotiin myös muutamia seikkoja, jotka toivat haasteita perinteisen ohjelmiston käytölle. Yksi haastateltavista kertoi perinteisten laulujen käytön unohtuvan helposti, kun uutta lastenlaulumateriaalia on niin paljon ja uusi lastenlauluohjelmisto tuntuu

luontevalta. Yksi haastateltavista pohti jopa mahdollisen vähäisen perinteisen ohjelmiston käytön syitä. Hän mainitsi Suomen kansainvälisesti tunnetun runsaan lastenlauluohjelmiston, joka voisi vaikuttaa perinteisten lastenlaulujen vähäiseen käyttöön. Lisäksi yhden haastateltavan kohdalla nousi esille ajatus siitä, että vanhemmat osaavat kenties laulaa perinteisiä lauluja lasten kanssa ilman muskaria ja että vanhemmat odottaisivat aina jotakin uutta ja rävyttävää ohjelmistoa.

Muutamilla haastateltavista ei tuntunut olevan erityistä mielipidettä siitä, miksi perinteisiä lauluja käytetään, vaan he käyttivät lauluja enempi ”fiilis” pohjalta. Yksi haastateltavista kirjoitti näin:

”Voin käyttää, jos ne svengaavat tai niihin saa ”draivin”. Ja lisäksi, jos lasta ei aliarvioida toteuttajina ja ennakkoluulottomuuteen ja mielikuvituksellisuuteen satsataan sanoituksissa ja melodiassa...”

Tässä kohtaa ei ehkä niinkään kiinnitetä huomiota kulttuuriperinteen säilyttämiseen, vaan ehkä enempi kiinnitetään huomiota siihen, miten laulut soveltuvat muskareihin, mikä sanoma ja vaikutus niillä on lapsen maailmassa.

PEDAGOGISUUS LAULUOHJELMISTOSSA

Lähes puolet haastateltavista nostivat esille perinteisestä lastenlauluohjelmistosta seuraavia pedagogisia teemoja: sanoma, ambitus, tarttuva melodia ja helppokäyttöisyys säästyssoittimien opettelussa yhden-kolmen soinnun opettelussa. Haastateltavien aineistosta nousi esille myös perinteisistä lastenlauluista löytyvät selkeät rytmit ja melodiat, sekä musiikin perusteet, jotka toimivat pohjana kaikenlaiselle musisoinnille. Lisäksi mainittiin niiden helppo omaksuminen. Muutama haastateltavista kiinnitti huomiota myös perinteisten lastenlaulujen vaativiin sävelkulkuihin, jotka harjoittavat monipuolista ja laajaa äänenkäyttöä ja näin ollen palvelevat äänialan laajenemista. Lisäksi mainittiin myös hienomotoriikan kehitys, jonka harjoittamiseen Hämähäkki on oiva laulu sormileikin kanssa. Muutamit haastateltavista nostivat esille myös perinteisten lastenlaulujen laadun, jonka vuoksi ne ovat todennäköisesti säilyneet. Yksi haastateltavista nosti esille laulujen oivaltavat sanoitukset ja onnistuneet käännökset ja niissä olevan rikkaan kielen. Useamman haastateltavan kohdalla

mainittiin niiden sopivat leikkeihin ja liikuntaan, koska niihin on helppo keksiä liikuntaa ja niitä on helppo varioida. Yksi haastateltavista kuvailee:

”Niissä on rikas kieli, niissä voi olla vanhahtavia tai outoja sanoja, joiden merkitys käydään lasten kanssa läpi. Teksti on joskus hauskaa kielijumppaa. Lisäksi niissä on usein tarttuva ja hyvä melodia, hyvä ambitus, joskus vaativampikin sävelkulku, joka taas ”jumppaa” lasten ääntä. Yhden soinnun lauluja on helppo soittaa pienten muskarilaisten kanssa. Lisäksi monet ovat hyviä lauluja musiikkiliikuntaan selkeän rakenteensa vuoksi.”

Esille nousseista pedagogisista lähtökohdista oltiin myös toista mieltä perinteisen lastenlauluohjelmiston käytössä. Muutama haastateltavista piti painopisteen uudessa lauluohjelmistossa, koska he olivat kokeneet niiden usein soveltuvan opetukseen paremmin ambituksen ja melodian rikkauten vuoksi. He kertoivat miettineen nousevatko lauluissa esille muodon, rytmistön tai dynamiikan ilmiöitä joita harjoittaa laulun avulla. Muutaman haastateltavan kohdalla nousi myös esille se, että he muokkasivat tarvittaessa perinteisiä lastenlauluja muskariin soveltuviksi.

LASTEN JA VANHEMPIEN NÄKÖKULMA

Lasten perinnelauluja kohtaan koetun myönteisen suhtautumisen lisäksi lähes puolet haastateltavista pitivät tärkeänä seikkana ottaa huomioon lasten ja vanhempien näkökulma. Haastateltavat kertoivat, että perinteiset lastenlaulut koetaan tuttuina. Tutut laulut luovat turvallisuutta, madaltavat kynnystä laulaa muskareissa mukana, sekä myös lisäävän mahdollisuutta laulaa niitä myös kotona. Lisäksi mainittiin sukupolvien yhdistäminen, jossa musiikki toimii oivana keinona sukupolvien välisessä vuorovaikutuksessa. Muutama haastateltavista nosti esille tärkeän seikan, jonka yksi haastateltavista kuvaili näin:

”Perinteiset lastenlaulut herättävät tunteita ja voivat tuoda pintaan tärkeitä asioita, ne koetaan mielekkäiksi lauluiksi”.

Muistojen pintaan nousu on saanut haastateltavien mukaan vanhemmat jopa jakamaan omia muistoja muskareissa. Tässä voisi olla yksi selittävä seikka siihen, että useimpien haastateltavien vanhemmilta on tullut jopa toiveita ottaa ohjelmistoon

perinnelauluja. Lisäksi muutama haastateltava mainitsi päiväkotien erityisaseman perinnelaulujen opettamisessa. Yksi haastateltavista nosti esille myös Suomi 100-teen, jonka vuoksi hän on lisännyt perinteistä lastenlauluohjelmistoa muskareihin ja alkanut miettiä niiden käytön tärkeyttä.

Haastateltavien kokemuksia toimiviksi kokemista perinteisistä lastenlauluista oli myös mainintaa useimpien haastateltavien kohdalla. Vauvojen hoitolorut ja laulut oli koettu toimiviksi, esimerkiksi Tuu tuu tupakkarulla. Muutama haastateltava mainitsi myös Kalevalaiset laulut, jotka sopivat kanteleen kanssa mutta myös vauvamuskareihin. Yksi haastateltavista mainitsi perinteisiin lauluihin liittyvän yleensä leikki, joka helpottaa niiden käyttöä muskareissa, sekä niiden toimivan myös korvien herättelynä niiden ollessa jo unohtuneina. Esille nousi myös perinteisten laulujen monipuoliset teemat: esimerkiksi eläinaiheisia löytyy paljon, hyviä joululauluja löytyy paljon ja niitä käytetään, jos ne ovat sen hetkiseen muskari-teemaan sopivia. Yksi haastateltavista mainitsi käyttäneensä vanhainkodissa pidetyssä muskarissa lauluja Tuiki tuiki tähtönen, Ihhahhaa ja Koska meitä käsketään. Nämä laulut toimivatkin haastateltavien kohdalla aikaisemmin mainittuna keinona sukupolvien välisessä vuorovaikutuksessa. Piiri pieni pyörii mainittiin myös olevan aina toimiva laulu muskareissa.

5.3 Miten lapset ja vanhemmat suhtautuvat perinteisiin lastenlauluihin haastateltavien varhaisiän musiikinopettajien mukaan?

Haastateltavien mukaan lapset ja vanhemmat ovat suhtautuneet perinteisiin lauluihin positiivisesti. Vastauksista korostui lasten osalta ennakkoluulottomuus. Ainoastaan yksi haastateltavista oli kokenut lasten suhtautuvan osittain negatiivisesti perinteisiin lastenlauluihin ja kuvaili sitä näin:

”Lapset eivät aina ole innostuneet, ovat kokeneet tylsiksi”.

Vanhempien ja lasten suhtautumisessa oli yhteneväisyyksiä, johon vaikutti laulun tutuus jo ennestään. Se lisäsi myös innokasta ja myönteistä osallistumista toimintaan, laulamiseen ja soittamiseen muskareissa. Etenkin vanhempien kohdalla tämä seikka korostui useimmin, koska heille perinteiset lastenlaulut ovat luonnollisesti tutumpia kuin lapsille.

LASTEN SUHTAUTUMISESTA

Kyselykaavakkeen viimeisessä kysymyksessä ”Mikäli olet käyttänyt perinteisiä lastenlauluja muskaritunneillasi, millaisen vastaanoton ne ovat saaneet mielestäsi a) lapsilta b) vanhemmilta?” toistuivat paljon samat teemat kuin aikaisemmassa kysymyksessä ”Perustele, miksi käytät tai et käytä perinteisiä lastenlauluja? Onko niiden käyttö mielestäsi tärkeää?”. Haastateltavien vastauksista nousi esille perinteisten lastenlaulujen ja laululeikkien toimivuus, joka näkyi myös lasten suhtautumisessa. Melkein joka toisella haastateltavista nousi esille laulujen tuttuus ja turvallisuus. Haastateltavien kertomana lapset lähtevät innolla mukaan laulamaan ja leikkimään, körötelemään ja liikkumaan, laulut opitaan nopeasti ja ne muistetaan hyvin ja niitä lauletaan kuulemma myös kotona. Yksi haastateltavista mainitsi vanhat lyriikat, joita joutuu joskus selittämään lapsille, mutta piti hauskana asiana opettaa niitä lapsille.

Lisäksi haastateltavien vastauksista nousi esille se, kuinka tutun laulun ansiosta pääsee nopeasti tekemisen makuun, eikä silloin tarvitse pelkästään opettajan laulaa. Yksi haastateltavista mainitsi vaikeammat perinteiset lastenlaulut, jotka toimivat tarinan kuuntelukappaleina sekä liikunnan taustalla. Mainittiin myös Rati riti ralla, jossa on kiva leikki, hauskat sanat, toimiva melodia sekä selkeä ABA-muotorakenne. Jälleen myös tämän kysymyksen, kuin edellisenkin kysymyksen kohdalla nostettiin esille laulut Tuiki, tuiki tähtönen ja Hämähämähäkki, jotka lapset osaavat ja kokevat näiden laulujen kohdalla onnistumisen riemua. Mainittiin myös Körö körö kirkko, joka on suosittu vuodesta toiseen, samoin kuin Leipuri hiiva, Ratiritiralla, Vaarin saari ja Piiri pieni pyörii.

Lisäksi tämän kysymyksen kohdalla nostettiin jälleen esille opettajan näkökulma. Muutama haastateltavista piti laulun ohjaamista tärkeänä, jolloin on enemmän kyse siitä, kuinka laulua työstää ja käyttää, kuinka innostaa muita. Mainittiin myös Ratiritiralla, jota yksi haastateltavista piti pedagogisessa mielessä loistavana metodilauluna. Muutama haastateltavista korosti, kuinka tärkeä paikka perinteisellä laulukulttuurilla on suomalaisessa musiikkikasvatuksessa. Yksi haastateltavista kertoi tehneensä kyselykartoituksen muskarilaisten koteihin lasten suosikkilauluista tulevaa toivelaulukon-

serttia varten. Suosikeiksi olivat vastauksien perusteella nousseet Tuiki, tuiki tähtönen ja Vaarilla on saari. Lisäksi yksi haastateltavista nosti esille Suomi 100-teeman, jonka kunniaksi päätyivät esittämään kaksi perinteistä laulua juhlassa.

VANHEMPIEN SUHTAUTUMISESTA

Haastateltavat varhaisiän musiikinopettajat olivat kokeneet perinteisten lastenlaulujen saaneen hyvän vastaanoton vanhemmilta ja erityisesti isovanhemmilta. Vastauksista nousi muutamien kohdalla esille myös neutraali suhtautuminen ja muutama ei osannut arvioida heidän suhtautumistaan. Yksi haastateltavista oli kokenut myös vanhempien kyllästymisen perinteisiin lauluihin, jonka kertoi johtuneen todennäköisesti siitä, että niitä on lapsena kuullut ja laulanut niin paljon. Muutama haastateltavista kertoi, että vanhemmat ja isovanhemmat olivat kertoneet olevan hyvillään siitä, että perinteisiä lauluja käytetään edelleen ja opetetaan sukupolvien yli.

Haastateltavien kokemukset vanhempien suhtautumisesta perinteisiä lastenlauluja kohtaan nousi esille myös osittain samat teemat kuin kokemukset lasten suhtautumisesta: perinteiset lastenlaulut koetaan tuttuina ja turvallisina ja ne osataan. Suurin osa haastateltavista olivat kokeneet, että vanhemmat laulavat rohkeammin mukana ja ovat iloisia siitä, että on tuttuja lauluja. Muutamat haastateltavista mainitsivat myös, että vanhemmat olivat toivoneet niitä ohjelmistoon, jos niitä ei oltu vähään aikaan laulettu, mutta oli tullut toiveita myös monipuolisesta lauluohjelmistosta; mukaan sekä uutta että vanhaa. Perinteisten lastenlaulujen oli kerrottu vanhempien sanoin herättävän nostalgiaa ja muistoja, joita olivat jakaneet muskareissa muille. Muutama haastateltavista oli kokenut, että perinteiset lastenlaulut ovat nykyään tuttuja enemmänkin isovanhemmille kuin vanhemmille. Useampi haastateltavista kertoikin kokemuksiaan isovanhempien reaktioista, joista yksi kuvaili kokemustaan näin:

”Silmät säihkyivät innostuksesta”.

Muutama haastateltavista olivat huomioineet myös lapsen ja vanhemman yhteyden, jonka kokivat saavuttavan erityisesti perinteisten lastenlaulujen kautta.

Opettajan näkökulmasta tarkasteltuna useat haastateltavat kertoivat vanhempien oppivan laulut helposti ulkoa, koska ne ovat selkeitä, lyhyitä ja hauskoja. Yksi haastateltavista mainitsi Koro koro kirkkoon ja Ratiritiralla, jotka olivat olleet ennestään tuntemattomia vanhemmille, joten haastateltava oli kokenut perinteisten lastenlaulujen tulleen tarpeeseen. Yksi mainitsi myös, että perinteisiä lastenlauluja pitäisi käyttää rohkeammin, myös niitä vaikeampiakin. Muutamat haastateltavista olivat kuitenkin kokeneet, että on mielenkiintoisempaa itselle, kun voi käyttää myös uusia lauluja.

6 Pohdinta

Opinnäytetyön päätavoitteena oli saada vastaus siihen, onko lastenlauluperinteellä tulevaisuutta, käytetäänkö perinteisiä lastenlauluja varhaisiän musiikinopetuksessa. Teettämäni kyselytutkimuksen ja siitä saamani aineiston perusteella perinteisiä lastenlauluja käytetään hyvinkin runsaasti opetuksessa ja vaikuttaa siltä, että niiden käytön tärkeys ymmärretään melko hyvin. Monelta haastateltavalta tuli sähköpostin kautta viesti, että opinnäytetyöni aihe on todella tärkeä ja mielenkiintoinen. Tämä vahvisti tunnetta siitä, että opinnäytetyöni aihe ”Piiri pieni pyörii – lasten lauluperinteen ylläpitäminen varhaisiän musiikkikasvatuksessa” on todella ajankohtainen, joka tarvitsee ehdottomasti lisää tutkimustietoa. Opinnäytetyöni kyselytutkimukseen osallistuivat 37 varhaisiän musiikinopettajaa ja vielä jälkikäteen muutama kyseli mahdollisuutta osallistumiseen, joka ei valitettavasti onnistunut siinä vaiheessa. Tutkimukseen osallistuneiden määrä yllätti minut, sekä lisäksi haastateltavilta kerätyn aineiston kattavuus ja monipuolisuus.

Vaikka olettamukseni oli, että perinteiset lastenlaulut ovat jäämässä unholaan, ja että harva opettaa niitä enää uusille sukupolville, osoittautui olettamukseni melko turhaksi luuloksi. Kuten Lielähti (2010) kirjoittamassaan verkkojulkaisussaan toteaa: *”Perinteiset lastenlaulut pitävät pintansa Hevisaurusten ja Jytäjyrsiöiden ohella”*, voisin yhtyä samaan tämän tutkimustyön perusteella. Ollaranta ja Simojoki (1989, 91) muistelevat kiitollisina, kuinka heidän isovanhemmiltaan on jäänyt monipuolinen ja rikas laulu- ja loruperinne. Tähän voin yhtyä myös omalla kohdallani, myös siltä osin, että lastenlauluperinnettä vaalitaan edelleen hyvin. Perinteiset lastenlaulut ovat minulle hyvin tuttuja omasta lapsuudestani ja ehkä myös siksi niiden vieminen uusille sukupolville tuntuu tärkeältä, mutta ilmeisen tärkeältä vaikuttaa tuntuvan myös suurimmaksi osaksi näiden 37:n varhaisiän musiikinopettajan mielestä.

6.1 Perinteisten lastenlaulujen hyödynnettävyys opetuksessa

Perinteiset lastenlaulut tuntuvat olevan yhä edelleen suosittuja. Opettajan näkökulmasta katsottuna lauluja on runsas valikoima ja melkein mihin vain teemaan sopivia lauluja löytyy, lisäksi niissä on paljon pedagogista ainesta. Lauluissa on toisaalta myös

tarttuvat melodiat ja sanat, mutta myös vaikeampia sanoja ja melodioita, jotka haastavat lasten lisäksi myös aikuiset. Laulut ovat monikäyttöisiä, jotka sopivat niin laulamiseen, loruiluun, soittamiseen, musiikinkuunteluun kuin liikkumiseenkin musiikin mukaan. Monet lauluista ovat myös sanoitukseltaan ja melodialtaan koskettavia, jotka herättävät tunteita niin lapsissa kuin aikuisissakin. Perinteisten lastenlaulujen avulla voi palvella mielestäni monipuolisesti lapsen kokonaisvaltaista kehitystä. Esimerkiksi musiikkiliikunta, soittaminen ja laulaminen, yhdessä tekeminen ja yhteiset kokemukset tukevat kokonaisvaltaista oppimista. Varhaisiän musiikkikasvatuksen tarkoituksena onkin tukea lapsen kognitiivista, emotionaalista, motorista ja sosiaalista kehitystä musiikin avulla (Opetushallitus. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2005). Laulujen asema on siis edelleenkin hyvä ja syystäkin, vaikka voisi ajatella niin runsaan ja rikkaan uuden lastenlauluohjelmiston jättävän perinteiset laulut taakseen.

Kuten jo johdannossa totesin, käytän itse opetuksessa perinteisiä lastenlauluja ja niiden käyttö on tuttuuden vuoksi helppoa. Perinteiset lastenlaulut saa aikaan nostalgiaa, jonka uskon lasten vanhempienkin kokevan. Ne ovat lisäksi tuttuja ja turvallisia. Ennestään tutut lastenlaulut luovat turvallisen ilmapiirin ja voivat olla rohkaisemassa myös lasten vanhempia osallistumaan innokkaammin musisointiin muskareissa. Ne toimivat loistavana vuorovaikutuskeinona lasten ja vanhempien välillä ja erityisesti sukupolvien välisessä vuorovaikutuksessa. Lisäksi monet perinteiset lastenlaulut ovat melodialtaan ja sanoitukseltaan helppoja ja tarttuvia, jolloin ne voidaan oppia helposti. Tämä taas mahdollistaa laulujen laulamisen myös kotona yhdessä vanhempien kanssa.

Lisäksi yksi haastateltavista aikaisemmin mainitsikin, että vauvojen vanhemmat ovat ymmärtäneet hoitolorujen -ja laulujen, sekä leikkilaulujen toimivuuden. Näitä oli esimerkiksi Tuu tuu tupakkarulla, sekä Kalevalaiset laulut. Tällaisia lauluja ja loruja löytyy historiasta runsaasti, mutta paljon myös uudempaa vauvoille suunnattua ohjelmistoa. Leppäsen (2010, 72) mukaan vauvoille suunnatuissa laulukirjoissa korostuvat vauvan ja vanhempien välinen vuorovaikutus ja yhteys, jota laulun ja musiikin avulla luodaan. Laulut, leikit ja lorut tuovat myös arjen keskelle kotiaskareisiin ja hoivatilanteisiin paljon iloa (Leppänen 2010, 72).

PERINTEISTEN LASTENLAULUJEN MONIKÄYTTÖISYYS

Useissa perinteisissä lastenlauluissa on myös vaativia sävelkulkuja, jotka harjoittavat monipuolista ja laajaa äänenkäyttöä ja näin ollen palvelee äänialan laajenemista.

Tuhkalan (2016, 49-52) tekemässä tutkimuksessa, sekä Hongisto-Åbergin, Piironen & Mäkisen (1993, 106) kirjoittamassa teoksessa oli nostettu esille äänen kehitys ja sen merkitys musiikkikasvatuksessa, jonka mahdollisimman monipuolista käyttöä myös minä arvostan varhaisiän musiikkikasvatuksessa suuresti.

Lisäksi laulun sanoma ja melodia vaikuttavat lapsen enkulturaatioon, eli kulttuuriperinteen omaksumiseen laulamisen, sanoman ja melodian kautta. Kuten Peltomaa (2010, 179) totesi, lapsen kognitiivinen kehitys vaikuttaa kykyyn omaksua kulttuurille tyypillisiä melodioita ja intervaleja. Fyysinen kehitys eli mm. äänentuotteen kehittämisen kehitys taas vaikuttaa siihen, kuinka lapsi oppii tuottamaan näitä kulttuurille ominaisia melodioita. Lapsi havaitsee ääniä jo kohdussa, joten jos ympäristö tuottaa musiikillisia virikkeitä riittävästi, voi tästä jo alkaa musiikillinen enkulturaatio eli musiikkikulttuurin sisäistäminen. Länsimaisesta musiikkikulttuurista lapsi omaksuu kasvaessaan pikkuhiljaa tonaalisen musiikin perussäännöt. (Peltomaa 2010, 179-180.) Näin ollen ympäristö ja kulttuuri vaikuttavat lapsen äänen kehitykseen jo varhain, joten lasten kulttuuriperinteen vaaliminen varhaisiän musiikinopetuksessa edesauttaa musiikkikulttuurin sisäistämistä ja kulttuuriympäristöön juurtumista.

Kuten tutkimusaineistossa todettiin, muutama haasteltavista olivat kokeneet perinteisten lastenlaulujen olevan tuttuja enemmänkin isovanhemmille. Tästä näkökulmasta katsottuna perinteisten laulujen ylläpitäminen tuntuu tarpeelliselta ja tärkeältä. Myös Louhivuoren (2009, 19) mukaan oman kulttuuriperinnön tunteminen tukee kulttuuri-identiteetin muodostumista.

LUETTELO PERINEISISTÄ LASTENLAULUISTA

Tekemääni listaa opetuksessa lukuvuonna 2016-2017 käytetyistä perinteisistä lastenlauluista voi hyödyntää opetuksessa esimerkiksi perinteisen lastenlaulumateriaalin etsimisessä. Laulut ovat todennettu perinteiseksi, eli ne ovat sävelletty ennen 80-lukua. Tästä laululistasta löytyy runsaasti musiikkileikkikouluissa

käytettyjä perinteisiä lastenlauluja, joita oltiinkin käytetty opetuksessa yhden lukuvuoden aikana yhteensä 500 kertaa. Listattujen laulujen etsimistä esimerkiksi laulukirjoista helpottaisi tieto säveltäjistä, vaikkakin suurin osa lauluista ovat kansanlauluja tai tehty kansansävelmään, jolloin säveltäjä ei ole tiedossa.

Tekamässäni laululuettelossa oli runsaasti minulle tuntemattomia lauluja ja loruja, mutta paljon minulle entuudestaan tuttuja lauluja. Kaikkien laulujen alkuperää en saanut selvitettyä ja muutama lauluista oli sävelletty 80-luvun jälkeen. Näitä lauluja oli yhteensä 17, jotka ovat merkattu punaisella opetuksessa käytössä olleihin perinteisiin lastenlauluihin (Liite 3). Eniten käytetyissä perinteisissä lastenlauissa (Taulukko 1) yhdistävänä tekijänä voisi löytyä niiden tarttuvasta melodiasta ja hauskaista sanomasta, sekä sukupolvelta toiselle säilyneistä leikeistä. Lisäksi muutama haastateltava mainitsi päiväkotien erityisaseman perinnelaulujen opettamisessa. Musiikilla onkin ollut merkittävä asema päiväkodeissa sen perustamisesta lähtien (Hänninen & Valli 1989, 176). Lisäksi monipuolisen taiteen ja kulttuurin kokemukset auttavat lasta ymmärtämään taiteen ja kulttuuriperinnön merkitystä ja arvoa. (Opetushallitus. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.) Enkulturaatiota tapahtuu tämän kyselytutkimuksen perusteella näin runsaan perinteisen lastenlauluohjelmiston käytön myötä.

MONIPUOLISEN LASTENLAULUOHJELMISTON KÄYTTÖ

Sosiologisilla taustamuuttujilla ei näyttänyt tämän kyselytutkimuksen perusteella olevan merkittävää vaikutusta perinteisten lastenlaulujen käyttöön. Tässä vertailussa ei myöskään ole otettu huomioon viikoittaista työtunti määrää, jolloin nämä tekemäni havainnot voivat vääristää todellisuutta. Täysillä viikkotunti määrillä mielestäni reilusti yli 20 perinteistä lastenlaulua lukuvuoden aikana käytettynä viittaa siihen, että lauluohjelmistoon ei mahdu tasapuolisesti uutta ja vanhaa lauluohjelmistoa. Etenkin 48 perinteistä lastenlaulua lukuvuoden aikana viittaa mielestäni vahvasti siihen, että opetuksessa käytetty lauluohjelmisto muodostuu ainoastaan perinteisistä lastenlauluista. Monipuolinen laulu- ja musiikkiohjelmiston käyttö muskareissa on kuitenkin perusteltua varhaisiän musiikkikasvatuksessa, joka tulisi ottaa huomioon. Taiteen pe-

rusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteissa kuitenkin painotetaan monipuolisuutta, eli ei riitä, että käytät muskareissa ainoastaan perinteisiä lastenlauluja tai vastaavasti ainoastaan uutta lastenmusiikkia. Monipuolisen taiteen ja kulttuurin kokemukset auttavat lasta ymmärtämään taiteen ja kulttuuriperinnön merkitystä ja arvoa. (Opetushallitus. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016). Ainoastaan yksi haastateltavista oli käyttänyt vain yhtä perinteistä lastenlaulua lukuvouden 2016-2017, loput kolme tai enemmän. Tämä tulos taas viittaisi päivittäin käytettyyn lastenlauluohjelmiston käyttöön. Toisaalta tämä saattaisi viitata kausittaiseen perinteisten lastenlaulujen käyttöön, joka nousi esille myös haastateltavien aineistosta.

6.2 Tutkimusprosessi

Tutkimusprosessi on ollut pitkä, mutta antoisa. Tutkimuksen aineisto on hioutunut pienistä palasista yhdeksi kokonaisuudeksi, jota voisi hioa vielä loputtomiin. Voin todeta, että teoreettisen viitekehyksen tarkoitus on hahmottunut johtopäätösten teon yhteydessä. Tutkimusprosessissa koin erityisen positiivisena yllätyksenä kyselytutkimukseen osallistujien suuren määrän, joka kertoo siitä että tekemäni tutkimus koetaan tärkeänä. Koska tutkimuksen runsas osaanottaja määrä yllätti minut, yllätti myös saamani aineiston runsaus. Tästä syystä koin aineiston analysoinnissa, teemoittelussa ja aineiston keskeisen annin kiteyttämisen vaiheissa haasteita. Olen kuitenkin erityisen kiitollinen saamastani kyselytutkimusaineistosta ja sen monipuolisuudesta, jonka ansiosta sain koottua näin runsaasti uutta tietoa perinteisen lastenlauluohjelmiston käytöstä, ominaisuuksista ja asenteista.

Eryteisesti kyselytutkimuksen aineistossa listattujen lastenlaulujen käsittely vei runsaasti aikaa. Kaikkia lauluja ei oltu merkattu alkuperäisellä nimellä, jolloin jouduin selvittämään laulujen nimen. Lisäksi en ollut pyytännyt listaamaan lauluihin säveltäjiä, joka olisi helpottanut huomattavasti laulujen sävellysvuosien selvittämistä. Lauluja oli yhteensä 216, joiden etsimiseen meni siis odotettua runsaammin aikaa. Päädyin siihen ratkaisuun, että työmäärän helpottamiseksi en merkannut tekemääni laululistaan (Liite 3) säveltäjiä. Tämä olisi vaikuttanut hyödynnettävyyteen positiivisesti, koska tekemääni laululistaa voisi hyödyntää paremmin opetuskäytössä. Tämän asian voisin muuttaa jälkiviisaana. Kuitenkin olen erittäin tyytyväinen

saamaani tutkimustietoon. Oma tietämys musiikkikulttuurin säilymisestä ja siihen vaikuttavista seikoista on lisännyt ja vahvistanut ymmärrystä kulttuuriperinteen säilyvyyden tärkeydestä entisestään.

Tarkempi laulukohtainen analyysi olisi vaatinut minulta lisää ammattitaitoa ja perehtymistä laulujen rakenteeseen. Lisäksi tällainen työ vaatisi toisen tutkimustyön, joka voisi olla tapa viedä tätä tekemääni tutkimusta eteenpäin. Perinteisten lastenlaulujen keskinäisessä vertailussa voisi tutkia syvällisemmin, millaiset ominaisuudet perinteisissä lastenlauluissa muodostavat länsimaisen musiikin tonaaliteetin. Peltomaan (2010, 180) mukaan länsimaisesta musiikkikulttuurista lapsi omaksuu kasvaessaan pikkuhiljaa tonaalisen musiikin perussäännöt. Lauluissa esiintyvät sävellajit ovat muodostaneet kullekin musiikkikulttuurille ominaiset melodiset piirteensä, joten jokaisessa musiikkikulttuurissa on havaittavissa tietynlainen tonaalisuus, joka siis määrittelee osittain musiikkikulttuuria. Tällaisen tutkimuksen avulla voisi esimerkiksi todentaa Suomalaisen lastenlauluperinteen musiikkikulttuurin tonaalisuuden, sekä löytää laulujen analyysin avulla Suomalaiselle musiikkikulttuurille tyypilliset melodiset, rytmilliset ja sanomalliset seikat, mistä asioista muodostuvat Suomessa tunnettu lastenlauluperinne.

Lähteet

- Ahola, A. 2010. Lukijalle. Teoksessa Ahola, A. & Nikulainen, J. Aika laulaa lapsen kanssa: Polkuja lastenmusiikin historiassa. Helsinki: Wsoy.
- Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. 4., uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.
- Campbell, P. S. 1998. Songs in their heads: Music and its meaning in children's lives. Oxford: Oxford University Press.
- Henriksson, J. 2010. Lastenmusiikki uudistuu 1970-luvulla. Teoksessa Ahola, A. & Nikulainen, J. Aika laulaa lapsen kanssa: Polkuja lastenmusiikin historiassa. Helsinki: Wsoy.
- Hongisto-Åberg, M., Lindeberg-Piironen, A. & Mäkinen, L. 1993. Musiikki varhaiskasvatuksessa: Hip hoi musisoi! Espoo: Fazer Musiikki Oy.
- Hänninen, S-L., Valli, S. 1986. Suomen lastentarhatyön ja varhaiskasvatuksen historia. Keuruu: Otava.
- Häyrynen, A. 2010. Laps' Suomen älä vaihda pois - Suomalaisen lastenmusiikin nousu 1500-luvulta 1950-luvulle. Teoksessa Ahola, A. & Nikulainen, J. Aika laulaa lapsen kanssa: Polkuja lastenmusiikin historiassa. Helsinki: Wsoy.
- Joutsenvirta, A. & Perkiömäki, J. 2008. Musiikinteoria 1. Asteikot ja soinnut: Asteikoista ja kattoasteikoista. Sibelius-Akatemia. Viitattu 18.10.2017. <http://www2.siba.fi/muste1/index.php?id=22&la=fi>
- Joutsenvirta, A. & Perkiömäki, J. 2008. Musiikinteoria 1. Sävellajit: Intervallit. Sibelius-Akatemia. Viitattu 19.10.2017. <http://www2.siba.fi/muste1/index.php?id=13&la=fi>
- Leppänen, T. 2010. Vallatonta musiikkia: Lastenmusiikkikulttuuri 2000-luvun Suomessa. Helsinki: Oy Yliopistokustannus.
- Lielahiti, M. 2010. Perinteiset lastenlaulut pitävät pintansa Hevisaurusten ja Jytäjyrssiöiden ohella. Yle Radion Kulttuuriuutiset. 22.12.2010. Verkojulkaisu. Viitattu 25.4.2017. <http://yle.fi/uutiset/3-5691125>
- Lindeberg-Piironen, A. & Ruokonen, I. 2017. Musiikki varhaiskasvatuksessa -käsikirja. Tallinna: Classicus Oy.
- Louhivuori, J. 2009. Näkökulmia musiikkikasvatuksen merkityksiin. Teoksessa Louhivuori, J., Paananen, P. & Väkevä, L. Musiikkikasvatus: Näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen. Vaasa: Ykkös-Offset Oy.
- Musiikinopetus Suomessa 2007. Musiikkileikkikoulut, varhaisiän musiikkikasvatus. Viitattu 26.9.2017. <http://www.musiikinopetus.fi/fi/opiskelu/musiikkileikkikoulut>
- Ollaranta, R., Simojoki, M. 1989. Laulan lasten lailla: Musiikin varhaiskasvatuksen opas. Keuruu: Otava.

- Opetushallitus. Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2002: s. 6. Viitattu 18.4.2017.
http://www.oph.fi/download/123013_musiik_tait_ops_2002.pdf
- Opetushallitus. Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017: s. 47. Viitattu 21.10.2017.
http://www.oph.fi/download/186920_Taiteen_perusopetuksen_laajan_oppimaaran_opetussuunnitelman_perusteet_2017.pdf
- Opetushallitus. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2005: s. 5. Viitattu 18.4.2017.
http://www.oph.fi/download/123012_taideyl_ops.pdf
- Opetushallitus. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017: s. 41. Viitattu 22.10.2017.
http://www.oph.fi/download/186919_Taiteen_perusopetuksen_yleisen_oppimaaran_opetussuunnitelman_perusteet_2017.pdf
- Opetushallitus. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016: s. 10, 42. Viitattu 13.11.2017.
http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf
- Peltomaa, A. 2010. Laulun kehityksen vaiheet varhaisiässä. Teoksessa Louhivuori, Jukka. & Saarikallio, Suvi. Musiikkipsykologia. Jyväskylä: WS Bookwell Oy.
- Rautiainen, K-H. 2003. Laulutunnin ulkoinen ja sisäinen rakenne. Akateeminen väitöskirja. Sibelius-Akatemia. Musiikkikasvatuksen osasto.
- Ruusuvuori, J., Nikander, P. & Hyvärinen, M. 2010. Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino.
- Saarniaho, R. 2005. Ihmisen psyykinen kehitys. Kehitys ikäkausittain: Lapsen kognitiivinen kehitys. Internetixin oppimateriaalit. Otavan opisto 2015. Viitattu 21.9.2017.
http://opinnot.internetix.fi/fi/materiaalit/ps/ps2/3_kehitys_ikakausittain/02_lapsenkognitiivinenkehitys?C:D=1465733&m:selres=1465733
- Tuhkala, S. 2016. Lasten laulunopetuksen ominaispiirteet – 7-12-vuotiaiden lasten lauluohjelmiston valinta. Opinnäytetyö. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Ylempi ammattikorkeakoulu tutkinto. Musiikin tutkinto-ohjelma. Viitattu 13.9.2017.
https://theseus.fi/bitstream/handle/10024/115460/Tuhkala_Susanna.pdf?sequence=1
- Tuomi, J., Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. uudistettu laitos. Helsinki: Tammi.
- Walker, R. 2009. Cultural traditions. Teoksessa McPherson, G. The child and musician: A handbook of musical development, uudistettu painos. Oxford: Oxford University Press.

Opinnäytetyöhön käytetyt laulukirjat:

Ahokas, L. & Mattsson, U. 1981. Lasten toivelaulukirja. Helsinki: Fatser.

Ahola, A., Häyrynen, A. & Henriksson, J. 2010. Lukijalle. Aika laulaa lapsen kanssa: polkuja lastenmusiikin historiassa. Helsinki: Wsoy.

Airinen, K. & Kari, V. 2015. Kultainen joululaulukirja. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Alho, E., Hautsalo, H. & Perkiö, S. 2002. Vauvojen laulunaika. Seitsemäs painos. Porvoo: Ws Bookwell Oy.

Heikkilä, O. 1990. Matin ja Maijan laulukirja. Helsinki: Kokonuotti Oy.

Ingman, O. 1963. Laula sinä minä soitan. Yhdestoista, lisätty ja tarkistettu painos. Porvoo: Wsoy.

Kaikkonen, M., Ollaranta, R., Simojoki, M., Söpanen, S. & Itkonen, J. 2000. Olin laulukirja. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Kari, V. & Uusitalo, H. 2010. Hopeinen laulukirja. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Ollaranta, R. & Simojoki, M. 1985. Pium paum paukkaa. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otavan painolaitokset.

Ollaranta, R. & Simojoki, M. 1989. Laulan lasten lailla: Musiikin varhaiskasvatuksen opas. Keuruu: Otava.

Ollaranta, R. & Simojoki, M. 1994. Meidän muksun laulut ja leikit. Keuruu: Otava.

Pajamo, R. 2013. Koulun laulutunnilla. Vantaa: Tikkurilan Paino Oy.

Wuorela, E. 2012. Suomen lasten laulukirja. Helsinki: Otava.

Liitteet

Liite 1. Saatekirje

Aihe: Ovatko varhaisiän musiikinopettajat perinteisten lastenlaulujen ylläpitäjiä?

Tervehdys!

Olen Jyväskylän ammattikorkeakoulun varhaisiän musiikkikasvatuksen opiskelija. Teen laadullista kyselytutkimusta opinnäytetyötä varten työelämässä oleville varhaisiän musiikinopettajille, koskien perinteisten lastenlaulujen käyttöä muskareissa. **Olisin äärimmäisen kiitollinen, jos vastaisit alla olevan linkin kautta kyselyyn 31.5.2017 mennessä!** Näin saisin lisää tietoa siitä, onko lastenlauluperinteillä tulevaisuutta, olemmeko me varhaisiän musiikinopettajat säilyttämässä osaltamme historiaa ja kulttuuria elinvoimaisena. Opinnäytetyö valmistuu syyslukukauden 2017 aikana ja on sen jälkeen luettavissa verkossa nimellä: "Piiri pieni pyörii" -Varhaisiän musiikinopettajat perinteisten lastenlaulujen ylläpitäjinä.

Olisitko ystävällinen ja ilmoittaisit minulle osallistumisestasi, myös jos et halua osallistua kyselytutkimukseen. Kyselykaavakkeessa on neljä avointa kysymystä ja vastaamiseen menee n. 10 minuuttia. Alla oleva linkki on henkilökohtainen, johon voi vastata vain kerran. Lisäksi vastaukset ovat anonyymejä ja henkilöllisyytesi ei ole tunnistettavissa.

Sydämellinen kiitos ajastasi ja arvokkaasta tiedosta.

Ystävällisin terveisin

Sara Niskanen

varhaisiän musiikkikasvatuksen opiskelija

h3060@student.jamk.fi

www.jamk.fi

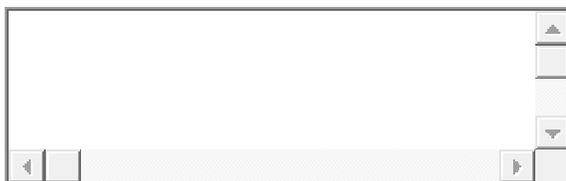
Kyselytutkimus perinteisten lastenlaulujen käytöstä muskareissa

Olen määritellyt perinteiset lastenlaulut parinsadan vuoden takaa 60-70-luvun taitteeseen, jonka jälkeen lastenmusiikissa on tapahtunut uudistava murrosvaihe. (Ahola 2010, 8.) Ensimmäiset painetut lastenlaulut Suomessa ovat tehty 1700-luvun loppupuolella, jonka jälkeen niitä on alkanut syntyä paljon. (Häyrynen 2010, 36.) Useat perinteiset lastenlaulut ovat tulleet Suomeen lastentarhaliikkeen mukana Saksasta tai Ruotsista. (Lielähti. 2010. *Perinteiset lastenlaulut pitävät pintansa Hevisaurusten ja Jytäjyrsiöiden ohella. Viitattu 6.2.2017.*)

1. Taustatietoja

Vastaajan ikä	
Kuinka kauan olet toiminut varhaisiän musiikinopettajana?	

2. Mitä perinteisiä lastenlauluja olet käyttänyt lukuvuoden 2016-2017 aikana muskaritunneillasi?

3. Perustele, miksi käytät tai et käytä perinteisiä lastenlauluja? Onko niiden käyttö mielestäsi tärkeää?

4. Mikäli olet käyttänyt perinteisiä lastenlauluja muskaritunneillasi, millaisen vastaanoton ne ovat saaneet mielestäsi

a) lapsilta b) vanhemmilta?

Sydämellinen kiitos vastauksestasi!

Liite 3. Haastateltavien listaamat perinteiset lastenlaulut

Aa aa akana aitan lukon takana (1 krt)	Hyvästi jää talvinen sää (1 krt)
Aa aa Heikki (1 krt)	Hämähämähäkki (15 krt)
Aa aa varpaillaan päivä piiloon kulkee (1 krt)	Ihhahhaa (13 krt)
Aa husmi lulla (1 krt)	Isovarvas ja kantapäätä (1 krt)
Aa tuuti pientä, mikäs lapsen lienee (1 krt)	Jaakko kulta (1 krt)
Aa, aa, asipisipuu (1 krt)	Jos nousi vielä se aurinko, joka laski jo lännelle (1 krt)
Aamulaulu "Aamulla herätys sängystä pois..." (1krt)	Jos sul lysti on (2 krt)
Aja hiljaa isi (1 krt)	Joukko on koolla (1 krt)
Aleksille taikinaa (3 krt)	Joulu on taas (3 krt)
Asikkalan puiset rattaat (4 krt)	Joulukirkkoon (2 krt)
Astuppa Polle, tässä tulee Olle (1 krt)	Joulupuu on rakennettu (6 krt)
Auringon letut (1 krt)	Juoksee metsän hiiroset (1 krt)
Aurinko (1 krt)	Jäniksellä pitkät korvat (2 krt)
Autolaulu "Autolla ajetaan..." (1 krt)	Jänis istui maassa (10 krt)
Bussilaulu (2 krt)	Kadulla kun kävelet (1 krt)
Bää bää karitsa (1 krt)	Kaksi pientä peikkolasta (3 krt)
Dansa vill du och dansa vill jag (1 krt)	Kalevalainen kansansävelmä (1 krt)
Elefanttimarssi (1 krt)	Kanoottilaulu (1 krt)
Elli keitti vellii (1 krt)	Kapo kapo karhunpoika (3 krt)
Enkeli taivaan (1 krt)	Karhu nukkuu (2 krt)
Eppelin peppelin (1 krt)	Karhuperhe kävelyllä (1 krt)
Hansvilivili (5 krt)	Karjalan poikia polkka (1 krt)
Harakka huttua keittää (4 krt)	Karusellilaulu "Hertat ja Tertut ja Maija ja muut..." (1 krt)
Hei tonttu ukot hyppikää (1 krt)	Kas metsämökin ikkuna (1 krt)
Heijaa houvaa meidän vauvaa (1 krt)	Kas metsässä lintuset laulavat näin (1 krt)
Heinillä härkien (1 krt)	Keinustuoli (5 krt)
Hevonen se heiniä rouskuttaa (1 krt)	Kelikeli kettu (4 krt)
Hiiren häitä vietettiin (1 krt)	Ken on luonut kukkaset (1 krt)
Hiljaa hiljaa, ilta on (1 krt)	Kenkärokki (1 krt)
Hirsilaulu (1 krt)	Kettu ja kanat (2 krt)
Hopoti hopoti hopoti hoi (5 krt)	Kettu juoksi yli järven (2 krt)
Hyppään tanssaan kultani kanssa (5 krt)	Kevätsää lämmittää (2 krt)

Kiekkumarallaa (3 krt)
 Kiikeri kaakeri kissanpoikaa (1 krt)
 Kiinan keisari ratsastaa (3 krt)
 Kilisee kilisee kulkunen (4 krt)
 Kip kop varsa laukkaa (2 krt)
 Kis kis kippurahäntä (2 krt)
 Kissan kello kilkattaa (2 krt)
 Kolme pukkia (1 krt)
 Kolme varista (6 krt)
 Konkkis (5 krt)
 Kukko ja kana saunassa (2 krt)
 Kukko ja västäräkki (1 krt)
Kukko kiekuu kukko kiekuu (1 krt)
 Kukko puuron keittää (1 krt)
 Kukkuluuruu mitä kuuluu (1 krt)
 Kukkuva kello (2 krt)
 Kun sormet nostat pystyyn näin, on se linnun laulupuu (1 krt)
 Kuunnelkaa (1 krt)
 Kyykötä (1 krt)
 Kärpänen istui polvella (1 krt)
Kökköpolkka (1 krt)
 Körö körö kirkkoon (11 krt)
 La cugaracha (1 krt)
Laiva seilaa merellä ja tuuli laivaa keikuttaa (1 krt)
 Laiva, laiva (4 krt)
 Lapväärtin polska (1 krt)
 Laulu oravasta (1 krt)
 Lehdet lentää (2 krt)
 Leipuri hiiva (5 krt)
 Lennä lennä leppäkerttu (2 krt)
 Lennä lennä lintunen, lennä kullan kaulaan (1 krt)
 Liiolii (2 krt)
 Lintu lensi oksalle (8 krt)

Luistimet luistimet jalkaan ja luistelemaan (1 krt)
 Lumihiihtäjä "Pieni pilvi pehmoinen..." (3 krt)
 Lumisade hiljainen kivet kannot peittää (1 krt)
 Lumiukot (1 krt)
 Lumiukot marssivat (2 krt)
Maantietä pitkin körötellään (1 krt)
 Maijan karitsa (3 krt)
 Matkalaulu (1 krt)
 Metsän laulajaiset (2 krt)
 Mikkihiiri merihädässä (1 krt)
 Missä on meidän kulta? (1 krt)
 Missä on peukalo (4krt)
 Mistä koppa kantelohon (1 krt)
Mopolaulu (1 krt) -1983
 Mull' on hyvä hevonen, sillä on kuin siivet (2 krt)
 Mökin väki (1 krt)
 Mörrimöykky "Korpikuusen kannon alla..." (3 krt)
Mörrimöykky tanssi (1 krt) -1983
 Nallepuhin sadelaulu (1 krt)
Nirskun narskun (1 krt)
Nyt kana tipujansa kot kot kot (1 krt)
 Ohtoseni (1 krt)
 Olipa pikkuinen oravanpoika (1 krt)
 Ololonkos teleleillä (1 kpl)
 On neidolla punapaula (1 krt)
 Oravalla veitikalla (1 krt)
 Oravan pesä (3 krt)
 Orkesterilaulu "Hanna tässä soittaa soittaa..." (1 krt)
 Paimenen syyslaulu (1 krt)
 Pajunkissoja pääsiäiseks (1 krt)
 Pakkaslaulu (2 krt)
 Peikkoäidin kehtolaulu (1 krt)
 Peipon pesä (4 krt)

Peipposen pesä ”Teki peipponen koivuhun pesän...” (2 krt)

Pienen pieni veturi (5 krt)

Pienet kalat uivat (1 krt)

Pienet sammakot (5 krt)

Pieni lintu pitkässä puussa laulo tilkutteli (1 krt)

Pii pii pikkuinen lintu (6 krt)

Piippolan vaari (8 krt)

Piiri pieni pyörii (13 krt)

Piis piis pikkulintu (1 krt)

Pikku lintu lentää (1 krt)

Pikku pupu (1 krt)

Pikkuiset kultakalat (2 krt)

Pompin pompin kuralätäkössä (1 krt)

Porsaita äidin oomme kaikki (3krt)

Possut ja siili (1 krt)

Posteljooni (1 krt)

Prinsessa ruusu (1 krt)

Pupuperhe (1 krt)

Pää, olkapää (1 krt)

Raparperin alla (2 krt)

Rati riti rallaa (13 krt)

Revontulten leikki (1 krt)

Rup rup rullaa (1 krt)

Saako satu sisään tulla (1 krt) -1983

Sahhaa sahhaa (1 krt)

Saints go marching in (1 krt)

Sairas karhunpoika (3 krt)

Sambalele (1 krt)

Sammakkomummo (1 krt)

Sano sano todella (3 krt)

Satu meni saunaan (4 krt)

Sauna on elämän onnea varten (1 krt)

Saunavihdat (3 krt)

Sillälailalla tällälailalla (1 krt)

Sininen uni (2 krt)

Sinisiä punasia ruusunkukkia (1 krt)

Sirkusparaati (1 krt)

Soittorasias (2 krt) Laulun aika

Sotken savvee (1 krt)

Soua sorsa, lieku lintu (1 krt)

Soudetaan ”Pitkä matka mummolaan...” (4 krt)

Suojelusenkeli (1 krt)

Suuret ja pienet aallot (1 krt)

Suutariemännän kehtolaulu (1 krt)

Suvivirsi (2 krt)

Syysretki (4krt)

Talitintti maaliskuussa (1 krt)

Talvella "Koska luistellaan..." (6 krt)

Talvikävelyllä ”Missä on saapas, missä on nuttu...” (1 krt)

Teddykarhujen huviretki (1 krt)

Teen teen tattusia (2 krt)

Telefoni Afrikassa (1 krt)

Tikan tanssi ”Tiikin taakin tikka se tanssi...” (4 krt)

Tillin tallin taivasalla (1 krt)

Tirlirlittiä (2 krt)

Tiu tau tilhi (1 krt)

Tiu vou vou (1 krt)

Tonttu lähti matkaan valjaissansa kukko (3 krt)

Tonttujen jouluyö ”tip-tap...” (2 krt)

Toukut loukut (1krt)

Trullan trullan (1 krt)

Tuiki tuiki tähtönen (16 krt)

Tule tanssiin oma kulta, tule tanssiin, kas näin (2 krt)

Tullaa, Tullaa, kyllä me toimehen tullaan (1 krt)

Tuolta mä kutian tilu-lilu-lei (1 krt)

Tuon Vanajaveden rantaa yksi poika kulki näin (1 krt)

Tuu tuu tupakka rullaa (4 krt)

Tuuti lullan lasta (1 krt)

Tuutilaulu (1 krt)

Tyttö istui kivellä (1 krt)

Tytöt lähti niitylle (1 krt)

Täti Monika (3krt)

Ukko Nooa (1 krt)

Vaari tuli talohon (1 krt)

Vaarilla on saari (1 krt)

Vaka vanha Väinämöinen (1 krt)

Vanha sodessi (1 krt)

Veetään nuottaa (3 krt)

Vieritän kieritän lumipallon pyöreän (1 krt)

Viisi pientä ankkaa (1 krt)

Ville se ratsastella tahtoi variksella (2 krt)

Vuodenaikain antimia (1 krt)

Väri laulu (2 krt)

Yks kaks kolme, neljä ja viis, missäs on minun kultani siis (2 krt)

Yksi vain (1 krt)

Ystäväni Tuttavani (11 krt)